

Isamaa üraandja

ehf

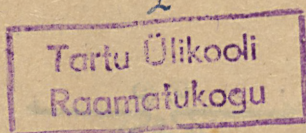
Ilmasiinta hukkamõistetud.

Tallinnas, 1922.

R. Brandies'i raamatukaupluse kirjastus.

2

215144

114567222

Weneediku tinakambriid.

ahutades peksiwad laened ühel tormisel ööl wastu Weneediku linna wette uulitsate müüriksi. Mustad wihma pilwed ajasiwad lõuneõhtust ülesse ja katsiwad peagi kogu taewa alust. 1476 aasta kewade oli kätte jõudmas ja kuulutas sellega oma tulemist.

Ühe suure maja warjus seisiwad sel ülemaal nimetatud ööl, kaks meest suurte mantlite sisse mäsitud, kes tormist ja tihedast wihamasajust, mis selle wahel peal sadama oli hakanud, midagi ei näitnud hoolima, waid kibeas jutuajamises olisid, kuna nad aga wahete wahel ümberwaatasiwad, et keegi kogemata nende jutu pealt kuulajaks ja kaasteadjaks ei saaks. Nende jutt pibi küll wäga tähtis olema, sest et nad tasase healega pool josis-tades üheteise kõrwa sisse rääkisiwad.

„Ma ütlen sulle, Malaspina, et ma seda ilmasi ei saa sündida lastma,“ ütles üks neist lahest rääkijast.

„Wägiwallaga ei ole selle juures midagi teha, Antonio,“ wastas teine. „Sest mis kord juba „Senati“ küünte wahel on, seda sealt ka enam naljalt kätte ei saa. Homme hommiku on sinu isa

surma tund käes, sest nad on nõuks võtnud teda lästamise teel surma saata, et see inimeste tähelepanemist ei pea äratama."

"Sumal!" hüüdis Antonio meeleärraheitlikult ja käja ringutades, kas ja seda saad jallima ja waguši sündida lastma, et üks ilusüüta inimene teiste kurja inimeste wiha ja kättemaksu ohwriks langeb! Kas ühtigi õigust siis enam maa peal ei ole! Kas minu isa selle eest juba küll ei ole kannatada saanud, et ta asi Genua linna all mitte nii ei läinud, kuidas see oleks minema pidanud, kolm aastat tõduneb ta juwa nende hirmsa tina lambrites, oh kui hirmus on selle peale mõelda! millal nägid ja teda weel kõige wiimaks?"

"Kolme päewa eest, kui teda Senatisse jai wiidud, kus temale ta tõhtu otsus ette loeti," wastas sõber, "minu, kui ohwitseri kord oli wah-tişi lamandada ja — ma pean sulle tõtt ja õigust ütleva, et ma sinu isat nähes üsna ära ehmatasin. Tema juuksed oliwad lumiwalgeks läinud ja filmad õisegu surnul, pealuu siisse wajunud. Ta kuulas oma surmaotsust rahulise ja kindla meelega pealt, nii kui see ühe Paoli'le ja sõjawäe ülemale tõhane on."

"Kga mis ütles tema wend selle tõhta?" päris Antonio põnema ja wäri-seja häälega.

"Marlo Paoli pidas parajust," wastas Malaspina. "Ta ei ütelnud arwama ega tunnistama mõima, kas tema wend selle juures süüalune wõi ilmasüüta pidi olema. Ta wajutas aga siiski tugewaste ja sõbralikult tema kätt ja ütles niiskel

filmil: „Kui see jumala tahtmine peats olema, siis lähets ma heameelega sinu eest surma!”

„Nõnda oli siis ka tema selle üle kahewahel! hüüdis Antonio ahastawalt. „Mina olen siis see ainumaa inimene weel, kes oma armsa isa ilma-
jüütaust usub ja sellest kinni peab, et tema waen-
lased teda on kadeduse pärast hukatuse sisse saat-
nud, et ta neil enam risuks tee peal ees ei oleks!”

„Katsi ennast taltsutada, minu waene ja õn-
netu sõber,” ütles Malaspina, „sa tead, et ma
sind kui waest tagakiusatud põgenejat, keda igal
pool otsitakse ja tagaetakse, jellepärast seie kut-
susi, et sa oma isa nägu weel kord enne surma
pidid näha saama. Seal kõige ülemistes tina-
katuste all on tema wangi korgas. Ma olen
temale seda teada annud, kus ta sind weel wiimist
korda siin maailmas õnnistama saab. Ole mõist-
lik, Antonio! sinu isa saatust ei wõi enam üksti
maapealne wägi siin maailmas teijeks muuta;
tema sureb, nii kui Senat seda otsuseks on teinud,
tund aega peale päikese tõusu.”

„Kuule mind, Malaspina,” ütles õnnetu mees
tuneda õhkamisega, kuna ta sõbra kätest otsegu
tangidega kinni wõttis, kui tahaks ta sellega oma
sõnadele suuremat mõju anda. „Kas sa tahad
seda täna minu wastu ka teoga ülesse näidata,
et sa mu sõber oled? Weel on üks peastmise tee
lahti, et minu õnnetu isa sealt tinakatuse alt
wõib ärasteetud saada. Sinu käes on politsei
wahikord. Weldatse ja räägitakse, et meie wäga

üheteise jarnatsed ja nagu peame olema. Ole nõnda hea ja suuremeelne ja anna oma wahiford kuni homseni minu kätte. Wahetame sellepärast oma riided ümber."

Malaspina taganes neid sõnu kuuldes, paar sammu ehmatades tagasi.

"Kuidas, mis? ja tahad siis ka jellelābi kogu minu suguseltsi õnnetuse ja hukatuse sisse saata. Kas ja jeda siis ei tea ega mäletagi, et ma juba kolmest kuust saadik naisemees olen, mis läbi ma oma kogu suguseltsi ja noort abikaasat hädasõhtu saadan, kui ma sinu ettepaniku järele teen? Et ühte hana ääre peal olewat wanarauka aga peasta, peawad sellepärast ümber katkümme inimest kõigesuurema hädasse ja wiletsusesse saama tõugatud! Ei! Antonio, jeda ütlen ma sulle kõigi pühade juures ja nimel, jeda ei tohi ma mitte teha, et ma selle läbi weel teisa inimest peats õnnetuse ja hukatuse sisse saatma, kui jee minu omasse aga üffi peats puutama, siis oleks ma iga silmapilk walmis sinu tahtmist täitma. Teisa aga ei tohi ma jellelābi mitte õnnetuse sisse tõugata."

"Sul on õigus Malaspina," ütles Antonio Paoli, "ma ei saanud selle peale omas õnnetuses aega mõeldagi, mida ma aga nüüd isegi selgeste näen ja aru saan, et minu isa ära peastmine wõimatu on. Tapku ja surmaku teda siis Senat ja werejānulised priiwiigi esimehed peale, nii kui nad nii mõndagi ilma süüta ohwert on ära kōgistanud. Aga hoidku nad endid, weel elab Antonio Paoli,

küll ta oma ilmasüüta isa mõrvisukatele jeda weel
ford ilmas saab kätte maksma!"

"Hästi räägitud ja weel parem mõeldud," ütles
priiriigi ohwitser, "näiid aga jätame jefskorrats
üheteisega jumalaga, sõber. Juba hakkab homniku
poolt walgeks minema. Weel umbes pool tundi
ja wang tuleb aйна tresside tagant nähtawale.
Ole mees ja tee oma süda kõwaks, et ja rahu-
lise südamega oma wiimist isa õnnistamist wõid
wastu wõtta. Siis mine Weneedikust ära, enne kui
Senat jeda teada ja kuulda saab, et ja siin oled
olnud."

Nende sõnadega läks Malaspina sealt minema,
teeras aga mõne sammuga pealt jälle mahajäeja
sõbra juure tagasi ja ütles: "Kas ma sinu poolt
ta Klaudiat pean terwitama?"

"Ma ei lähe enne linnast wälja, kui ma
temaga olen kõtku saanud ja rääkinud" wastas
Antonio kindlast, "mille wastu kogu maailm kas
hulka mingu!"

Malaspina tõstis oma paremat kätt hoiatades
üllesse, kadus selle peale aga warsti suure warawa
taha ära, mis ühe lossi wõi kindlusesse nähti
wiivat, mille kogu aeg ajalt kätte jõudwa päewa
walgusel, ikka selgemalt ja selgemalt waataja filmi
hakkas paistma. See oligi see hirmus ja selle-
aegne kole wangihoone, mida Weneediku linna
tina katuse aluseks sai nimetud.

Antonio Paoli hakkas selle peale, kui tema
sõber sealt ära oli läinud, pakkameši edasi tagasi
käima, kuna ta mantli krae ülesse tõmbas ja

täbaras sügawaste pähe wajutas, et tema nägu keegi ei pidanud nägema, ega teda sellest ära tundma. Hirmsad ja toledad olivad need mõtted, mis tema pea ajast läbi käiswad, ja kui walusad need tundmused, mis tema rinda, otsegu uss närvis. Wahete wahel jäi ta seisma ja waatas ahastawa näuga selle raudtrellidega afna augu poole ülesse, mida Malaspina temale, kui tema isa wangi korgast oli kätte tähendanud. Et weel alles pool pime oli, ei wõinud ta seda afent ülewelt kõrgeft heaste näha. Oh kuidas wärises ja wabises ta kogu kehast, kui ta silmad oma isa wangitoa afent otšiswad!

Mis oli aga patritšialane (mõisniku au jees mees) Paoli, kes üks seitsmekümne aastane wana raut, siis kurja teinud, et teda surma oli mõistetud? Jaab lugija küsima. Oli tema siis tõega üks nii suur kurjategija? — isamaa äraandja, wõi jälle mõni mõrtsukas?

Ei, sellest kõigist olnud temal misti, weel wähem surma süüd. Paoli perekonnal aga oli wägewaid waenlasti. Tema kätte oli merewäe pea juhatus usutud, mis Genua linna wastu sõtta läks, kuna see aga täiesti nurja läks. Tema waenlased kaebaswad, seda oma kasuks tarwitades, et ta isamaa äraandja pidi olema. Sähärdusel wiisil oli nii mõnigi patritšier ja doge (priiriigi efimees) Weneedikus langenud, mille osalisets ta nüüd wana halli peaga Paoli pidi langema. Ifigi tema ainumas poeg oli kaebtuse alla pandud, kes aga weel põgenemise läbi ennaft oli ostanud

Senati täpa ja priiriiklaste wangistusest peasta. Täna aga seisib ta, mõeras riidis, hirmsa tina katuste lähedal ja ootas põnewlikult seda filmapilku, kus ta veel wiimist korda oma armsa isa nägu siin maailmas pidi näha saama ja tema õnnistamist vastu wõtma.

Antonio ei olnud seda tähtsat aega ega filmapilku mitte täna tarwis oodata. Sest nüüd, kus päitese esimesed kiired, kangelst hommiku poolt särama hakkasiwad, sai ta Malaspinast tähendatud akna augu peal asi elustawaks. Ühe wana halli peaga ranga kortsus nägu ja auk wajunud filmad tuliwad nähtawale. Tema näitas oma filmadega midagi otstima.

„Minu isa! minu armas ja kallis isa!“ ümises Antonio oma ette, kuna ta omad käed paluvalt wangi akna poole ülesse tõstis.

Nüüd oli teda ka wana rauk näinud ja äratunnud.

Pittameisi sirutas ta oma parema käe läbi akna trellide, õnnistades ülesse, kuna noormeest südame valu ja meele ärakeitlikult põlwili lasti.

See oli üks pühalik ja südant liigutaw filmapilt, mis aga juba teisel filmapilgul wangihoone wärawa kärijemise peale segatud sai. Antonio kargas seda kuuldes lähtu maast ülesse, wistas veel kord filmi oma isa poole ülesse, kes pittameisi akna pealt tagasi taganes, mis peale ta sealt eemale tõttas ja peagi lähema uulitsatesse ja majade warju ära kadus.

Wähe aja pärast sai tinakatuste all, waese-

patuste kella helistud. Babariigi timmuka sulane läts selle peale patriiseri Paoli wangi kordasje. Mõne minuti pärast ei olnud õnnetumat ohwrit enam elawate seas. Seda kuuldes ja teades, taetjes teda nii mõnigi õnnetu tinakambrite elanik, sest et selle waew ja piin nüüd lõppenud. Nad ütlesiwad ohates: „Oh, et ka minu kätte kord rida ja kord tuleks! ja ka minu ärapeastmiseks waest patuste kella saats löödud!“

2.

Klaudia Paoli.

Senator Paoli palee juures, mis weelinnas Weneedikus üks aruldane asi, oli üks ilus rohuaed, mis wastu Adria mere lahet ulatas ja kust kaugele mere peale mõis waadata, mis lõbus waadet pakkus. Selleaegsed Itaalia kunstmaaldrid oliwad ilust lusthoonet, mis wastu maja seis, ilusa pilvikujudega kaunistanud, mis Paolide pilt ja wägimehe tegusid kauni wärwidega filme ette kujutasiwad.

Uhe maalitud pildi kuu all lusthoone seinast wastu, istus wana hallipeaga Senator, kes selle palee omanik ja huffamõistetud ja ärakuhatud wanaranga wend, Paoli oli, kelle nime ka tema kandis. Tema murelik nägu ja kortsus otsaesine awaldas suurt muret ja südametalu. Ta waatas ohates ülesse pildi kujude poole, kus tema eelkäijad ülesse oliwad maalitud.

„Oh annaks mulle see Kõigeförgem jellest otjust ja õiget aru,“ ütles ta oma ette ümisesedes, „et ma mõiks teada, kas minu wend õiguse peale wõi ilma süüta sai arahutatud. Tunnistused, mida Sudowiski ette kandis, näitawad tema süüist küll selget tunnistust andma, sest et need tunnistused Genua linna wapi ja pitseriga, minu õnnetuna wennast oliwad allakirjutatud. Ma ei mõinud selle juures muud teha, kui pidin aga wait olema. Oh Weneedig, sa neelad omad lapsed ise alla ja tõukad neid kõigesülgawama kuristiku, kus neid pime haud ootab! Jeda tean ja olen ma kuulnud, et aeg oli, kus Paolide nimi suure au sees seisis ja jeda nime, kui isamaa ärapeastjate nime nimetadi. Ka sel ajal, kui minu õnnis wend Türgi merewäe Jooni saarte juures arawõitis, seisis meie nimi hülguses. Ja häda jellele, kes meid siis isamaa äraandjaks oleks julgenud nimetada!

Need head ajad on aga ammu möödas, ja pahad ning kurjad päewad jelle asemele astunud. Sudowiski nimes on jelleasemel nüüd auus ja nende tend, wägi ja mõimus kõigist teistest ees.“

Kuna wana Senator neid tähtsamaid sõnu ümises, oli üks noor tütarlaps seni lusthoonest tulnud. Omas jelleaegses uhke riietes sai ta ilu weel enam kaunistud. Tema peenikene näo jume ja tõfine nägu aga awaldas kindlust ja oma üle walitsemist, ilma, et ta oma naisterahwaliku nõdrust jelle juures oleks märgata lastnud.

„Klaudia,“ ütles muwelik ja maharõhutud isa, „sina oled, nii kui ja jeda ise tead, minu ainu-

kene ja ainumas troost weel siin maailmas. Mul on sulle midagi saladust avaldada. Võta seat tool ja istu seie, mis juures ma sind rahulikult palun pealt kuulata."

Seda kuuldes waatas tütarlaps imestades oma wana isa otsa, sest et see wäga tõsiselt ja otsegu pühalikult näitas rääkima.

Ta istus oma isa wasta ja jäi selle peale waguft ootama, mis tal temale ütelda pidi olema.

"Sina tead ju," ütles wana Senator natukesel aja wait olemise järele, "et Rudowitsid nüüd wägewad wõimud on ja kõikidest austatud ja lugupeetud saawad. Nad oliwad seniajani meie kõigekangemad waenlased, mille tõttu nad meid igate moodi katsumistwad kukutada. Eila aga tegi nende perekonna pea minuga seda kõigeesimest lepituse katset, meiega äraleppida, sest et ta minu käest sinu kätt oma kõigewanema poja Karlile palus."

Klaudia kargas seda kuuldes, kui ussist nõelatud, istme pealt ülesse, kui ta neid sõnu isa suust kuulis.

"Oh kui häbemata!" hüüdis ta lõfendamal palgil. Kuidas võib ehk julgeb üks Senator, kes minu armast onu nii teutawal wiisil on kukutanud ja oma jalge alla tallanud, seda sinu käest nõuda ja paluda, et see oma ainumast tüdart tema pojale peab abikaasaks andma?"

"Wait minu laps," ütles wana hallpea, "sest mõtle ometi pisutki selle järele, mähardusel segafel ajal meie praegu elame. Rudowitside poolt on enamiste kõik Senatorid ja rae härrad, kuna mina

juba üsna hana kalda ääre peal seisán. Kes peab ja saab sind siis kaitsema, kui mind enam ei ole? Endowisid ütleses mõiwad seda, kuna Karlo ta paha partii ei ole. Tema on priiste ja tugew noormees, peenikesse kombedega ja haritud inimene. Pealegi teatakse temast kõneleda, et hästi heaste maalida osata, just kui üks teinegi Rafael." (Rafael oli üks neist kõigetuuljamatest Itaalia kunstpildi maalijatest.)

"Oh Isa," hüüdis tütarlaps põlglikult, "selle eest hoidku Jumal, et sa peaksid ära surema! aga usu mind, kui ta see hirmus õnnetus Jumala tahtmise ja seadmise järelle peaks sündima, ühe Endowisitele ei saaks ma ilmastki mehele minema, eks ela ju ta veel minu onupoeg Antonio alles?"

"Tema on igawesti meie linnast põgenema junninud, Klaudia," ütles Senator õhates. "Ilma peawarjuta peab ta wõeralmaal hulkumas ja põgenemas olema, ja häda temale, kui ta omad sammud Weenediku poole käänab? Häbi ja hukatus saaks kohe tema kannul käima?"

"Oh Isa, süda tahab mul sülle juures wägise lõhleda, kui ma tema õnnetuma saatuse peale mõtlen," ütles Klaudia. "Kõige esmalt rõõwitaakse tema isa tema kaeft ja siis isamaa. Ja mispärast siis? Kas tema ka veel kõigewiimaks üks priiriigi äraandja peab olema? Kas tema üks kurjategija on? Oh ei isa, tema ei ole seda kõigewähemadki kurja teinud, mis temale süüis wõiks anda, ehk kurjaks tööks nimetada. Tema ainumas wiga ja süüitamine on see, et ta ühte Paoli nime

"Lannab, kelle kaitamiseks Ludowisfit oma pea kohuseks ja ülesandeks on teinud."

"Nüüd tahavad nad aga meiega jäedawat rahu ja sõbrust selle siidemega teha, minu armas laps!" ütles wana hallpea tütre juttu wahele rääkides.

"Mina märkan seda selgeste, kust poolt nende tuul selles asjas puhub, armas isa!" ütles Klaudia edasi kõneledes. "Meie rikka aga õnnetuma onu suur warandus on nüüd riigi omaduseks langenud sellepärast mõtlewad ja arwawad Ludowisid, et see parem ja mõnusam on, kui ka meie warandus nendega ühendub saab. Mitte minu, waid meie juure rikkuse järele firutab Karlo oma kätt õngitsedes wälja!"

"Õnnetu waene laps," õhkas wana hallpea kurwalt, "ja näitad nende wastu suurt põlgust omas südames tundma, mille wastu ma midagi ei wõi parata, sest et Ludowisid ka minugi meelt mõõda ei ole. Hoia ennast aga selle eest et sa oma põgenemas olewa onupojaga mitte firja wahetusesse ei astu! Senat on kõigile, kes Antonio Paoliga midagi tegemist teeb, surmanuhtluse kuulutanud."

"Kas ilma wahetegemata, olgu see siialune kas meeste ehk naisterahwas?" küsis Klaudia isalt.

"Weneeditu priiriigi seadus ei tee selle kohta misgit wahet, kui see isamaa ära andmise külge puundub," wastas isa, "sellepärast hoia ennast, minu armas laps."

Nende sõnadega tõusis wana hallipeaga Senator pehme istme pealt ülesse ja hakkas palasti poole minema, kuna ta oma tütre otse weel lord

mureliku näuga oli waatanud. Tema tõttas selle tõttu tuppa, et kella oli tõlistatud, kus temaga keegi rääkida soovis.

Hädaste aga oli tema sealt palee wõlwi postide taha Klaudia filmist kadunud, seal tõusis see ta kohe istmelt ülesse. Ettemaatlikult waatas ta igale poole ümberingi, sellepeale astus ta ühe juure pildi ette, mis peaaegu kogu üht poolt lusthoone seinast kattis ja ühte wõistlust Weneediku ja Eürgi laewade wahel kujutas. Suure waewaga lükkas ta seda pisut kõrwa, mis peale pildi serwa alt, seinast seest, ühe pisukeste salaukse pragusid wõis näha. Üks sõrme wajutamine ühe sala wedrunupu peale ja — üks kargas sedamaid lahti, kust üks tõsi loomuga, ilus mees nähtawale ilmus.

„Ma tänan sind, Klaudia,“ ütles ta tütarlapse käest kinni wõttes, „sina oled täna minu eestseisja olnud, mille juures iga sinu sõna minu südame haawadele otsegu balsamit peale waldas, mida need wiimised hirmsad mälestused minu südamesse on löönud!“

Senatori ilus tütar punastas seda kuuldes puri karmaliseks üteldes: „Meie oleme siin üksi, Antonio, mille tõttu sa julgeste peidupaigast wõid wälja tulla. Igauks, kes meie poole tahab tulla, peab, nii kui sa seda juba wiist isegi tead mäletada, sealt palee wõlwi alt läbi tulema, milleks sul siis weel aega küll üle jääb, ennaft ärapeita.“

Moormeest tuli selle peale ta kohe oma salapeidu paigast wälja, mis peale nad üheteise kõrwa sohwa peale istusiwad.

„Mis mõtled, ehk tahad ja nüüd peale hakata, Antonio?“ küsis tütarlaps wähe aja pärast.

„Mul on aga veel üks püüdmine ja siht ees,“ wastas noormees tõsiselt ja kindlalt, „nimelt, et oma isa mõrtsukatele tema surma tähtematsta. Minu inimesed ootawad mind. Tagliamonto jõe juus ootab mind minu laew, ja häda selle laewale, kus ma aga oma isa waenlasti kuidagi moodi tean peal olema!“

Klaudia pani järele mõteldes oma onu jõnu tähele, kui ta wait jäi, waatas Klaudia otsekohe tema otja.

„Sa oled siis üheks mereröwliks hakanud, Antonio!“ ütles ta, kuna juured pärli jarnatsed silmawee pisarad mööda tema palgeid alla weerefiwad.

„Mis see teeb?“ wastas noormees, „kuna ma aga mitte röwli teo ega saagi peale wälja ei lähe, et omale sellest rikkust ja wara koguda, waid üksnes oma isa surma meie wabatriigile lähen kätte tajuma, mille eest üksigi nende laewadest armu ei pea leidma, mis aga iiales Weneediku nime ehk selle riigi wärwi kannab. Üks soom on mul aga veel siin maailmas, armas Klaudia, mille täitmine teie käes ja wõimuse all seisab. Tule minuga ühes minu saatjaks laewa peale! sest kui ma find oma lähedal tean olema, siis ei karda ma maailmagi enam, weel vähem oma waenlasti.“

Klaudia waatas esmalt waimustawalt noormehe otja, siis aga lastis ta oma ilust pead longu,

õeldes: „Minu wanaisa tarvitab minu tuge ja pöetust, ma ei tohi teda mitte üksi ega seie maha jätta, Antonio. Ühel teisel korral aga saaks ma heameelega sinuga ühes tulema, wõi olgu kas teise maailma otja, usu mind Antonio!”

Jalaastumised, mille all kruusi tiivid ragisesiwad, saiwad sel filmapilgul ta kõrwas kuuldawaks. Nähtu pööras Klaudia ennaft sinna poole, kust jalaastumised kuulda oliwad. Ta nägi palee poolt ühte uhkes riides noortmeest lusthoone poole tulema.

„Sumala pärawst, Antonio, peida ennaft nähtu pildi taha ära!” jostistasiwad Klaudia huuled pool healetumalt, „Karlo Ludowisi ise tuleb seie poole!”

Antonio kargas ta köhe eelnimetatud peiduvaita warjule. Häbaste aga oli ta ennaft jõudnud ära peita, seal astus ta eelnimetud wõeras uksest sisse.

Noor Ludowisi oli üks priske, täiekerrega mees, kuna iga terase filmaga waataja köhe ära wõis märgata ja näha, et ta oma nägu nüüd palju sõbralikumaks ja ladusamaks katsus teha, mis muidu alati otjekui pilwes nähti olema. Ta tummardas sügawalt ja aupakklikult noore tütarlapse ees, üteldes: „Teie isa soowi ja nõuandmise peale olen ma omale seda julgust wõtnud, et ma ilma etteütle mata teie juure, auus preili, julgesin tulla, et oma südamliku palwet Teie jalge ette wõiksin panna.”

„Ma tänan teid, auustud härra,” wastas Klaudia uhkelt ja külmawereliselt.

„Weel ühed teised asjad ja soowid sundisiwad

mind teie palwele tulema," ütles patritšialase poeg edasi kõneledes, ilma et ta Klaudia külmusest tähele oleks näinud panema.

"Tahin ma siis teada saada, mis need küll peakšivad olema?" ütles wana Senatori tütar küsides.

"Ma olen suure Benediku pildi näitujel, ta ennast selleks ülesse annud, et ma Itaalia kõige kuulsama kunstmaalistajatega tahan võistelda," wastas Karlo Ludowisi.

"See on väga ilus ja kiiduväärt teiest, austatud herra," wastas Klaudia ükslaselt, "kuna sõherdused asjad minusse wähe punduvad."

"Küll see saab puutuma," ütles Ludowisi wõidu rõõmulikult. "Ma tahan selleks ühe oma maalitud pildiga wõistluse platsile astuda, auustatud preili, ja arwain ja walisin teid selleks oma pildi peale ülesmaalida. Ma palun Teid kõigest südamest, et teie minu asandliku palwet ega südame joowi mitte kõrwale ei saaks likkama!"

Klaudia tõusis imestades püsti ja ajas ennast uhkelt sirgeks.

"Kuidas, mis?!" hüüdis ta, "üks Ludowisi tahab ühte Paolit omale wõistluseks maalida! Kas ma jeda ka õieti olen kuulnud?"

"Nõnda see küll on, auustatud preili," wastas noormees uuesti jägawa kummardamisega, "ja ma mõtlen ja arwan, et ma teiega tõeste ühte ime ilust wõistluse pilti oma wastastele wõin ette panna, mille üle nad oma kunstiga ei saa saama."

"Ilmas ega eladeski ei saa ma ennast ühest

Budowitsi ülesse maalida lastma!" hüüdis Klaudia ülesseärritatud kindlusega.

"Kunsti asjus ei ole meil miski wana perekondliku wiha sünnis kanda," ütles Karlo pisut trotsliku naeratamisega, "sellel põllul peawad kõik waenu asjad kõrwale saama lükatud ja igaüks temale sõbralikult kätt pakkuma!"

"Ma wihtan neid ise kivitusti, kes aga ilal siin maa peal Budowitsi nime kannab!" ütles Klaudia põlglikult.

"Tahin ma seda teada saada, teid küsida, miks pärast teie siis seda öieti wihtate?" küsis Karlo.

"Kas minu ilmasüüta onu mitte teie wiha ja kurjuse ohwriks ei ole langenud?" wastas Klaudia talgilt.

"Teie onu, Senator Paoli, oli üks isamaa äraandja, mille eest ta ka oma teenitud palka juba tähte on saanud," ütles Karlo Budowitsi niisama külmalt ja talgilt.

"Seda ütleb ja räägib üks alatu poisike, aga mitte mõistlikud inimesed!" hüüdis sel silmapilgul üks mehine heal, otsekui kõne müristamisega, mis peale ka Antonio Paoli omast peidupaigast nähtawale ilmus.

Just kui oleks pikne selgest taewast tema jalgade ette maha löönud, nõnda taganes ka Budowitsi Antoniot nähes mõned sammud ehmatades tagasi. Ta fookus ennast aga piagi, mida Klaudia seal olek seda enam teda taga hihutas, kelle ees ta ennast kui wana kartlik naene ei tahtnud ülesse näidata, ta tõmbas oma mõega tuppest ja kirjus:

„Antonio Paoli, ma wōtan sind seaduse ja meie priiriigi nimel wangi!”

„Wilets hoopleja!” hüüdis Antonio kõige suurema põlgdusega, mida iga tema sõna rõhust juba selgeste wõis märgata, mis juures ta ka oma mõeta tupest wälja tõmbas.

„Ühe tagaetud ja kahtluse all kurjategijaga ei saa ma ilmaski fakfkwõitlust algama, selleks on Karlo Ludowisi liiga auus ja uhke.”

„Siis saab see tagaetud kurjategija, nii kui ja seda ise mulle julgeseid öelda, mu poisike, ühte mõrtsuka tööd mõrtsuka tööga jälle kätte tasuma, sest et teie minu isa awalikud mõrtsukad olete,” ütles Antonio, kuna ta palja mõegaga oma wastase kallale tormas.

„Tänane päew ja tund peab selle üle otsust ja aru andma, kumbail õigus on, kas Paolitel wõi Ludowisidel!” hüüdis Antonio metsliku waimus-
tusega.

Karlo oli selle wahel peal omale wastuhakkamiseks koha walmis seadnud. Klaudia waatas kogu seda lugu kahwatanud näuga, just kui marmoriks muudetud kiwi post, pealt.

„Sina oled selle wõitluse juures pealt nägijaks ja tunnistajaks!” hüüdis Antonio Klaudiale.

Nende sõnadega hakkaswad nad kange tuhinaga wõitlema, nende mõegad langesiwad wastastikku, nii, et tule fädemed aga lendasiwad.

Seda esihakatusel näitas Ludowisi, et ta selles asjas täieste meister oli ja oma kunsti oskas. Rahulise ja külma südamega wõttis ta teise käre-

bad mõega hoobid vastu ja ta tungis wiimaks weel foguni oma wastase kallale ja hakkas teda pittamisi omast eemale tõrjuma, kelle jõud juba raugema näitas hakkama.

Paoli nägi ja sai sellest juba selgesti aru, et tema wastane temast jõuu ja osawuse poolest ees oli, mille tõttu ta enam esialgul teise peale ei tunginud, waid ennast aga üksnes tema mõega hoopide eest katjus laitsta, et omale selle wahje peal nut jõudu foguda.

Seda nähes pidas Ludowisi ennast juba wõitjaks ja tungis seda suurema hooga oma wastase kallale, mis juures ta nägu juba wõidu rõõmust üsna hiilgas. Selle juures wõitas ta ennast aga niisamuti ära, kuna ta wastane juba mitmest haawast haawatud oli, milledest weri wälja imitses ja teda werisests määris.

Alandia nägu läks seda nähes weel tahwatumaks, kuna ta omas südames õhtas: „Kas ja tuidas wõib meie armas Jumal seda lasta sallida, et õelus ja kurjus ta siin jälle oma wõitu peawad saama?“ Ta pani selle juures omad silmad kinni ja langes kui närtsinud lill, nõrgalt suure leentooli peale seljatile, kuna Paoli selle peale jälle uuesti oma wastase kallale hakkas tormama. Hirmu lööfidega langesiwad selle peale nende mõega jälle uueste risti ja rästi lüühes ühe teise vastu. Oksustaw filmapiilt oli iga filmapiilt tätte jõudmas. Sel filmapiilgul aga, kus Karlo oma wastasele just surmahoopi tahtis anda, läks Antoniol torda, temale ühte nii mõnusat mõega hoop

parema käe õla peale liüüja, et jee maha langema
käega hingetumalt maha kukkus.

Wõitluse kumin ja müdin näitas selle wahe
peal kuni palastini ja selle tubadesse olema tun-
ginud, sest et sel silmapilgul juba walju inimeste
healesti oli kuulda, mis palasti poolt senna poole
tulles nende kõrwu kostsiwad. Selle peale tuli
ta wana halli peaga Senator oma teendrite ja Ludo-
wisi teendrite jaadetusel senna, mis juures Anto-
nio aga weel waewalt aega oli saanud, ennast
oma peidu paika ära peita.

„Kõigewägewam Jumal, mis siin on sündi-
nud?“ hüübis wana Senator kõigesuurema koh-
kumiseega, kuna ta küsides oma tütre otja waatas.

„Kas ta ise omale otja on teinud, wõi oled
sina ehk temaga wõidelnud?“

„Ei kumbadgi,“ wastas Klaudia kõigest tehast
wärisjedes.

„Halastaja Jumal! jee on meie hukatus!“
hüüdis wana hallpea õhates.

„Wiige teda tema koju,“ ütles Klaudia ennast
haawatud nooremehet teendrite poole pöördes, „ma
arwan, et ta seda weel küll ise wõib rääkida,
missugusel wiisil ja kombel ta siin haawatud sai.“

Karlo Ludowisi saatjad tõstsiwad oma pere-
meest ettewaatlikult maast ülesse ja hakkasiwad
teda ellalt oma wahel hoides, aiast wälja minema,
kuna nad Paoli sõnade põhjusel, neile saajutamise-
ga seda pea lubasiwad kätte maksta.

Wana halli peaga Senator aga kiskus ahas-
tqwes oma juuksid peast ja hüüdis meeleärakeitlikult:

„Meie oleme kadunud! ütski asi ei wõi meid Gudowitside wiha eest kaitsta! Kes on seda noort meest haawanud, minu tütar? räägi ja ütle, kes reostas minu maja õigust?“

„Sinu wennapoeg Antonio,“ vastas Klaudia kindla healega. „Tema maksis oma isa surma temale sellega kätte, kuna ta oma wastast auusa katshiwõitluse peal, oma wastu lahjutumaks tegi.“

„Siis on hukatus jeda kindlameni veel meie kohta kindel,“ hädadles wana mees. „Üks taga-aetaw põgeneja on meie maja ruumides eest leitud, ühe Senatori majas! Oh, kui ilmatuulmata on see jäle asi!“

Ilmaasjata katjus Klaudia oma ijat selles asjas rahustada.

„Meil ei ole selleks mistki peastmise teed enam,“ vastas wana hallpea. „Mina ei karda oma enese pärast peaeu midagi, sest et mul juba üks jalg haudas ja teine hana ääre peal on, üksnes minu saatuse koormab minu südant ja hinge kõige suurema kartuse ja wäristusega!“

„Läks tulla, mis tuleb,“ ütles Klaudia kindlalt, mina olen selle juures rahulik, sest tea, oh isa, mina ei ole selle üle sugugi kartlik, sest et see meie ja kogu Paolite suguwõsa auu kaitsemiseks on sündinud!“

3.

Klaudia wangiwõtmine.

Mitu päewa olivad sellest ülemal räägitud sündmusest, Senator Paoli lüsihoones, juba mööda

läinud, ilma, et misti išeäraliktu selle wahel peal oleks ette tulnud. Glaw liikumine walitses wana-
moodi Weneeditu linna uulitsate ja kanalite peal. Priiriit seisis sel ajal oma kõige kõrgema ja
hiilgawama tipu peal. Kõik tema wälimised
waenlased olivad temaga sunnitud rahu pidama,
sest, et nende wõimus tema wägewuse wastu ei
ulatanud. Tema sõjalaewad olivad peaaegu ilma
äravõitmata, sellepärast pidiwadki nad oma kaela
tema ette kumardama, kuna see aeg aga riigi
seespool nägelemised ja kiskumised nende oma
wahel ja oma kestel peale hakkasiwad, nii kui see
alati sünnib, kui kõik asjad just wäljaspool kõige-
paremas joones on. Mitaste patritsialaste oma
kadedus ja armahnus ühe teise wastu, kutsus
kogu priiriiti ühest häbist ja õnnetusest teisi.
Üks seltskond põlgas ja mihkas kadeduse pärast teist,
mille tõttu põue odad ja jalajad mõrtsukatööd
juba igapäewased asjad olivad.

Wana põdur hallipeaga Senator Paoli oli
raskeste haigeks jäänud. Wiimse aja ja päewade
ärritused, olivad muidugi selleks kõigesuuremaks
põhjuseks, nii et ta enam woodistki wälja ei tulnud,
weel wähem Senatisse wõis minna, kust ta muidu
ilmaski ära ei olnud jäänud, kui seal lohtu tali-
tust ees oli.

Klaudia põetas oma wana isat kõige suurema
hoolisusega, kuna ta seda oma rahulolemisel peagi
märkas, et ta haigus enam rahu, kui ühte arsti
tarwitas.

Ühel päewal kui ta jällegi haige woodi

ees istus, teatas temale nende teender, et Rudo-
wifide kojameister, Paoliga rääkida soowida.

Haige wäriſes ſeda kuuldes kõigest lehaſt, kuna
Klaudia aga rahulikult ja kindlalt ütles: „Ta
wõib ſeda wõeraste waſtuwõtmiſe toas meile laſta
teendri läbi ütelda, miſ tal rääkida ehk ütelda
on.“

„Ta andis ſelle pärgamendi rulli, minu kätte,
teile allaſirjutamiſeks,“ waſtas teender, kuna ta
ſeda Klaudia kätte ulatas.

See tegi ſeda lahti ja andis ſiis oma iſa kätte,
kes ſeda wäriſewa kättega waſtu wõttis ja lugema
hakkas, kuna teender ſelle wahe peal ſeal juba
ära oli läinud.

Wanaſene nähti jälle kergemalt hinge tõmbama,
kui ta kirja ſiſu pealiſkandude üle oli ſilmanud.

„See oli üks ſõbraliku ſiſuga kiri minu
ametiwenna kätte,“ ütles ta wähe aja pärast,
„ma loen ſulle ſeda ette Klaudia.“

„Teie ſlidame rahuldamiſeks on mul teile,
auſtatud Senati ameti wend, teada anda,“ hak-
kas wanamees lugema, „et minu poja terwis
juba paremaks hakkab ſaama. Tema haaw on
palju kergem, kui ſeda wõis arwatagi, mille tõttu
ta meie arwates Jumala abiga, juba mõne päewa
pärast oma haigewoodiſt wõib wälja tulla.“

Miſ mind teile ſunnib kirjutama, on wäga
tähtis, herra Paoli! meie tahame omad aſjad
ſellega ära õientada, et teie minu poja haigufi
ſellega aitate kergeks ja tema walu maguſaks
teha, kui teil ſelleks wähegi ſoowi ja tahtmiſi on.

Nõnda, kui minu poeg Karlo mulle teatas, armastada ta teie tütar Alaudiat kõigest südamest ja nüüd lasen ta minu läbi teid paluda, et teie oma tütar temale abikaasaks annaksite, mille tõttu ma ka temale juba ütlesin, et meie kõikide soovid sellega üsna ühte lähevad. Ma palun nüüd teid, et teie seda asja täna veel oma käe allkirjaga kiinnitate ja abielu kontrahi järele, kohe viiskümme tuhat dukatid, oma tütrele kaasawara annate, mida ma siis juba homme oma ametiwendadele Senatis wõin teada anda. Seda jääb aupakkisult ootama, Senator Marko Ludowiski."

Selle peale pani wana Paoli kirja kõrwale ja waatas küsides oma tütre otsa, kes otsekui marmori post, ilma liigutamata seal seisis, kuna tema tumedad silmad, mis aga veel wähe liikusiwad, sellest tunnistust andsiwad, et veel alles elu ta sees oli.

"Mis sa senna juurde arwad ja mõtled, mu laps?" küsis isa wähe aja pärast.

"Ma olen selle üle ütle mata kurb, et ma sulle selle asjaga kurbust ja südame walu pean walmistama, armas isa!" wastas Alaudia wärisewa healega.

"Sina ei saa ju ometi mitte selle wastu panema, et sa Ludowiski tahtmist ega soowi ei täida?" ütles isa.

"Ma pean seda siiski tegema," wastas Alaudia kõikumata meele ja healega.

"Siis oleme meie päriselt kadunud!" hüüdis wana isa meelt ära heites.

„Sina oled selles asjas ju täieste ilma süüta,“ vastas Klaudia, „üksnes mind võivad nad kutsutada. Ma tean juba juba ette ära, et nad mind wangi saawad panema ja ka wäga hõlpsaste ära hukkama, mida ma sugugi nii wäga ei karda, sest siis saan ma ometegi nende wela ja tige date Ludowiside tiusust ja wihtamise alt lahti, mida iga Paoli nimelane praegusel ajal Weneedikus peab kannatama.“

Paoli pani juba kuuldes omad käded silme ette, Klaudia aga wõttis pärgamendi ja kirjutas selle peale kindla käega Ludowisi kirja alla: „Ilmas ega eladeski ei saa ühe Paoli tütar ühe Ludowisile mehele minema, ega Klaudia, Karlo naisets saama! ennem saab kogu maailm hukka minema, kui see saab sündima, mis teie eespool kirjas nõutad saab.“

Kui ta kirjaga walmis oli saanud, kõlistas ta kella ja kästis siis oma teendrit, jeda kirja ajawiitmata patritsia Ludowisi kätte wiia.

Teender läks selle peale ka kohe minema, Paoli aga kirjutas oma kätt otsegu paludes tütre poole ja hüüdis ahastades:

„Sa jookjed meelega oma hukatuse sisse, minu armas laps! Kutsu teda tagasi, sest kes teab, ehk leiab selleks aega mööda weel miski muud peasemise teed!“

„See on parem, et asi lühidalt ära tehtud, kui see ka pahaks peaks minema,“ ütles Klaudia kindlalt, mis peale ka isa wait jäi, kuna ta jüda selle juures kangeste kees ja kohas.

Õnnetus ei lasknud oma peale ka enam kaudu oodata. Ühe tunni pärast juba ligines ta oma hirmsa tagajärgedega.

Rojameister tegi ettevaatlikult haigetva ukse lahti ja tõmbas lahwatanud näuga, Klaudiat käega oma poole tulema.

„Sa ei lähe siit filmapillkugi mitte välja!“ hüüdis wana haige Senator kindla walju healega, mis juures ta tuhnid filmad otsegu nooruse hülguses sätendasiwad. „Sündku, mis uial sünnib, kuna see aga minu filme ees peab sündima!“ Rojameister jäi wärisedes ukse juure seisma, temal oli tegemist, et aga weel püüsti wõis seista; Klaudia aga waatas uhkelt oma suuremeelse ja tõikumata meelega isa peale.

„Ma tänan sind,“ hüüdis ta waimustawal ja hiilgawail filmil, „ma tänan sind, minu armas ja kallid isa, selle sõna eest.

Ennast selle peale rojameistri poole pöördes aga küsis ta: „Kes ootab mind väljas?“

„Dinakambrite inspektor oma sulastega,“ wastas see kartlikult.

„Too teda siia,“ ütles Klaudia käsiwalt.

Rojameister läts selle peale ka koge uksest välja, kuna ta juba mõne minuti pärast, selle kõige kardetawama Weneedikü linna wangikoja ametnikuga, tagasi tuli.

Uuupallikult astus see haige tuppa, kummar- das ennast wana auusa Senatori ees ja ütles:

„Üks paha ülesanne sünnib mind seie teid tülitama tulema, auulik Senatori härra! teie tütar

on isamaa äraandjate hulka tähendatud ja minu hoiu ja wastutamise alla antud. Ma olen nüüd tema järele tulnud, et teda tinakatuuste alla saata."

"Kes on seda kaebust tema peale tõstnud?" küsis Paoli.

"Marfo Rudowisi," wastas ametnik.

"Kas Senati ja doge käsk sellega ka minu kohta käib?" päris Senator uurides.

"Minul on üks käsk teie tiitre kohta antud," wastas inspektor. "Tohin ma teid paluda, omaga kaasa tulla, auustatud preili, siis tulge?"

Kindla sammudega astus Klaudia oma haige isa woodi ette, suudles tema wärisewat kätt, üteldes: "Ole tugew, minu kallis isa, sest meie, kui Paolid, peame mehiselt ja julge meelega oma õela waenlaste ohwriks langema!"

Dunnistades pani wana hallipeaga isa omad käed oma põlwil oleja tiitre pea peale. "Mina tunnen enese selleks juba tugewa küll olema, et ma homsele Senati kohtu koostumisele wõin tulla," ütles ta kindla healega, kes teab, ehk läheb muul maal korda, sind lahti peasta, teisel sihil aga tahan ma sinuga ühes wangipõlwe wiletjust landa ja kui see just nii peab olema, ka ühes surra. See kõigewägewam Sumal ja püha neitsi olgu ise sinuga ja tehku sinu hirmust kannatamist sulle kergeteks! Oh — need hirmsad tinakambrite katusealused!" —

Nende sõnadega langes wanarauk õhates oma patjade peale uueste seljakile, kuna Klaudia aga

maast ülesse tõusis ja ametnikule ütles: „Mina olen nüüd valmis teiega kaasa tulema.“

„Mina olen teie austud isa kohta armastuse pärast, ühte kinnist tõlida teie palee ette lastnud jõita, et see käik teile kergem oleks ja teie inimeste filmade eest peidetud oleksite,“ ütles inspektor Klaudia poole pöördes.

„Ma ei saa seda omalt poolt mitte tarvitama,“ vastas Klaudia kindlalt, „kogu Weneedig peab seda teadma ja nägema, et wana hallipeaga Senator Baoli tütar uhke ja kindla sammudega tinakatuuste alla on läinud, kuhu priiriik nüüd omad kõige truimad lapsed saadab, mida ta selle tarwis just näib olemagi ehitanud, et neid seal hunka saata, nii kui see wiimisel ajal selgeste näha on.“

„Mul on selleks aga kōwa käik käes, preili,“ ütles ametnik lohkudes.

„See käik on üksnes Rudowiside poolt, aga Sinati nimel ja doge käsu peale antud, kes sellega rahwa mässu kardawad,“ vastas Klaudia külmalt, „mina aga ütlen teile, et teie kas minu soovim järel teete, ehk mind selle asemel seie peate jätma, Üks sõna minu suust, mis peale minu teenrid teile wiimse weretilgani wastu saawad panema, et teie mind siit wägise ära ei saa wiia.“

„Et sündku siis teie soovim järele, preili,“ ütles ametnik, kellele wana auusa Senatori tütre kindel meel meelt mööda näitas olema.

Klaudia wiskas weel kord oma kurwi filmi haige isa peale, mille järele ta wangihoone inspektoriga wälja läks. Dues uulitsa peal ootajiwad

neid soldatid, kuna ametnik kutsarit sealt ära kät-
tis sõita, sest et neil teda tarwis ei olla, selle
peale wõtsiwad soldatid wangi oma kessele ja ha-
kasiwad ametniku seltsis minema.

„Kuhu on teie kapten jäänud?“ küsis Klaudia
asjata omale tuttavat ohwitseri silmitsedes.

„Malaspina seisib doge kätse wastu, et teid
auus preili, tinakutuste alla pidi saatma, mille
tõttu ta ennaft kohe teenistusest lahti wõttis,“
wastas inspektor, „sellepärast peate teie ka minu
saatmisega katsuma leppida.“

Ohmatades taganesiwad inimesed neist kõrwa
ja waatasiwad seda lugu eemalt pealt ja küsisiwad
üks teiselt, mis see jälle pidada tähendama.

4.

Rohu ees.

Kõrge priiriigi kohtu palee ees walitjes elaw
läbi segi liikumine ja tungimine. Mitmed uhked
tõllad seisiwad sealt wähe maad eemal ja ootasi-
wad oma jees istujaid kõrgeft kohtust tagasi tulema,
et neid jälle koju sõidutada, kuna lähemal olewa
kanali peal, uhke siidi riidest katustega paadid
kõikusiwad, kes niisamuti oma peremehi näitasiwad
ootama, keda nad koju pidiwad kandma.

Omas täies ameti ja auu mundris, istus
wana hallipeaga doge ülewel Senati kohtu saalis
sest oma juuri nõuandjaid, kes kõik wanad halli
peaga mehed oliwad.

„Täna on meil üks tähtjas asi arutamisel, minu truuwid ameti wennad,” ütles nende pea. „Üks noor tüdruk, kes meie truui ameti wenna, wana tuttawa Senator Paoli tütar, on isamaa äraandmise pärast kohtu alla antud. — Ta on ühte kange kahtluse all olnud kurjategijat, Antonio Paolit oma isa paleesse salaja ära peitnud, kus ta meie ameti wenna, kõigest kõrgeste austatud Senator Pudowisi poega, äraandlikul wiisil on haawanud.

Wõtame selle asja kõige esmalt käsile ja tunneme kahtluse aluse kohe üle, wõi armate teie ehk jälle jeda paremaks, kui meie jeda asja wahel edasi liikkame.”

Selle järele oli suur arupidamine, ühed soowisid jeda asja kohe ette wõtta, teised aga jälle edasi liukata, kuna wõit wiimaks ometi Paoli sõbrade poole jäi, et see asi ilma wiivitamata ette pidi saama wõetud.

„Käsige kahtluse alune siise tuua,” ütles doge.

Pühalik waltus walitses selle peale kogu kohtu saalis Seal läks üks lahri ja Klaudia Paoli ilmus nähtawale.

Ta kummardas kohtu ees, mis peale ta doge käenäitamise peale maha istus.

„Sa oled kohtu alla antud, minu tütar,” ütles doge kaastundlikul healel, „sest et sa oma isamaa kätstude üle oled astunud. Käägitakse, et sa meie priiriigi waenlasi ja isamaa äraandjaid oma juures peitus oled pidanud. On see tõsi?”

„Jah kõrgeste auustud doge,“ vastas kaeb-
duse alune.

„Kas sa jeda tead, et selle käsu üleastumise
peal surmanuhtlus seisab?“ küsis wana hallpea.

„Seda ma tean,“ vastas Klaudia ilma kar-
tusetata.

„Mis sul oma wabandamiseks selle kohta
on öelda?“ päris doge edasi uurides.

„Kas mulle selle kohta üleüldiselt on luba
rääkida, mis sellesse asjasse aga iganes puudub?“
küsis Klaudia.

Doge lubas jeda lahkest. „Selle peale
jutustas Klaudia kogu selle wiha waenu põhjust,
mis nende ja Rudowisi perekonna wahel walitses,
mille kättetasumise ohwriks tema wana onu olla
langenud. Siis läks ta oma jutuga kogu nende
wiimsete sündmuste peale, üteldes: „Kes peaks
küll see olema, kes oma õnnetuma, kõigelähema
sugulasele wõiks uft näidata? mina peitfin
oma onupoega kõrwale, ehk minu isa jeda enne
küll kõwaste teelas, et ma temaga küll miski
tegemist ei pidanud tegema. Ma tunnistan selle
juures oma eksitust awalikult ülesse, kuna ma
jeda sugugi ei kahjatsen, et ma jeda olen teinud.
Kui see armastuse tegu surma wäärt on, siis ei
karda ma jeda sugugi, waid saan kõigesuurema
julgusega surma filmi waatama.

Et Karlo Rudowisi auusa kassikwõitluses haa-
watud sai, ei kaswata minu arwates minu süüd
sugugi suuremaks, kui sest ülepea juttu wõib ollagi.
Tema ise kutsus teist oma häbemata sõnadega oma

hallale, jellepärast seisjan ma kõrge Senati kohtu ees üsna puhta südamega ja ootan selle poolt rahulikult oma kohtu otsust."

Need viimased sõnad mõjusivad kõikide kohta, kus juures wanad hallipeaga kohtumõistjad, rahuloldawalt ühe teise wastu peadega niktasivad, mis tähendas, et Senat sugugi sellega nõus ei olnud, et üks nii mõisilik ja hakkaja tüdruk surma pidi saama mõistetud. Mõningased Senatorid astusivad weel pealegi oma ametiwenna Paoli juurde ja aandsivad temale sõbralikult kätt. Seal tellis aga korraka Marko Ludowitsi omale sõna jenna w hele rääkida.

Kunstliku sõnu kottu põimides, katsus häbemata peale kaebaja rääkija, Klaudia suurt süüd nii selgeks teha, kui see iial võimalik võis olla. Ta pani ette, et priiriik väga kõwaste selle peale pidi waatama, et mäsjamise ja äraandmise waim maad et saaks wõtta. „Sest," ütles ta, „kui juba tema eestseisjate seas äraandjate waim walitseb, siis on kõik hukka minemas ja meie seisame kui ühe tulepurstaja mäe otsas, mis aga ajuti puhkab, et pärast seda juurema jõunga oma ärahäwitamise tööd suudaks edasi teha. Ma annan selleks kindlaste nõuu, et meie seda kogu juuretega oma keskelt peame wälja kirkuma, et see enam laiemale ei saa laguneda. Isamaa äraandjate kohta on meie riigi seadus surma nuhtlust määranud. Kaebusealune on seda kaebust ka õigeks ja tõeks tunnistanud, selle pärast peab ta surema."

Selle peale palusivad ka mitmed teised omale

jelle wastu luba rääkimiseks, mis neile niisamuti sai lubatud. Need katsusiwad Dubowiski kaebduft igatepidi Klaudia kohta pehmenendada. Seal wõttis kõigewiimaks doge sõna, mis peale kogu suures kohtu saalis surma waitus walitses.

„Selle kohta tean ma ühte teist peastmise teed, auustud ameti wennad,“ ütles wana hallipeaga doge, „ühte teed, mis kõiti jeltskondasi sunnib rahule jäema. Seadus peab saama peetud, ja see sunnib selle läbi, kui meie oma kohtu otsust edespidi aja peale edasi lihtkame. Kaebduse alune wõib nii kauaks kinni jäeda, kui selle pea süüdlane, Antonio Paoli, meie käes on, mis minu arwates, mitte enam kauaks ei saa tuurima, siis maksab ta seda ülekohut oma surmaga; siis on meie seadus oma õigust saanud ja meie wõime selle neitsi oma teed lasta minna. Kui see kurjategija Antonio aga siiski terwe nahaga meie käest jooksu läheb, siis on meil selle üle aega kohut mõista küll.“

Ülemaal nimetud Doge sõnad leidusiwad suurema hulga koosolijate poolt juurt kiitust, nii et nende wastastest enam tähelegi ei saanud pandud.

„Wiige seda wangi oma wana kohta jälle tagasi,“ käskis selle peale wana priiriigi peamees.

Klaudia kummardas nende poole peaga, mis peale teda wangihoonesse tagasi sai wiidud.

Almasjata katsus selle peale isa oma lapsel üht paremat kohta ja paika muretsema; selles asjas aga oliwad pea aegu kõik wastu. „Meie ei tohi selle juures midagi wahet teha,“ ütles wana doge,

„Jest siis hakkaks kõik rahvas meie vastu: Meie ei ela nüüd enam endisel ajal.“

Sellepeale oli ka tänane istumine lõppenud. Mõned Senator Paoli sõbrad tulivad teretades tema juure ja pakkusid ennast temale koju saatjaks, jest et ta väga haiglane nähti olema.

„Ma tänan teid selle eest kõigest südamest,“ ütles õnnetu wanake. „Kuna ma aga enesel selleks veel jõudu küll tunnen olema, et ma üksi koju suudan minna, aga ma arvan, et see mul ka veel see viimane kord oli Senatisse tulla ja selle koos istumisest osa võtta.“

Selle peale kummardas ta jumalaga jätmiseks wana auusa doge poole peaga ja läks nii kõhtu saalist välja, mis juures mõnigi auus mees, osawõtlikult temaga jumalaga jättis.

Temal oli selleks täitja õigus olnud, et see tema viimane koosistumine oli olnud. Kui ta koju oli jõudnud, siis jäi ta raskete haigeks, nii et jenna tulnud arst seda haigust väga kardetawa ütles olema, nii et tema mõni päew aga veel elada.

„Minu laps, minu waene õnnetu laps,“ hädades wanake õhates. „Ma pean oma tüdart veel üks kord enne näha saama, kui ma ära suren!“

Arst lubas selle tõttu ka koge wana auusameelse doge juure minna, mida ta ka truuste täitis. Wana doge süda tundis selle juures haledat meelt, mille tõttu ta luba andis Klaudiat ühe finnisse tõllaga tema isa juure wiia, mis aga õõse pidi sündima, et muud inimesed seda teada ei pida-

nud jaama. Duba kiri käes, ruttas jõbrali tohter tinakatuste aluse, wangi koja inspektori juure.

5.

Korda läinud kavalus.

Kellegi see võimalik ja kes aga iiales ühte kõigeilusamat Europamaa linna panoraamat (waatepilti) tahab näha, see mingi ülesse Weneediku linna Markuse kiriku torni ja võtku sealt waewaks wälja waadata. Põhjapool seisawad igawese Inmega kaetud Alpi mäed, mis pilwedega kogu näitawad olema kaswanud. Dõune ja hommiku poolt sinab sinine Adria meri oma lõpmata laewa mastide ja purjudega waataja silma. Tema jalge alla lautab ennast Weneediku linn, kui mesilaste karg laiali.

Seda nähtust silmitsewad ka täna kaks meest Markuse tornis. Üks nendest kandis jämedaid kammeli karwust kerjamunga riideid, kuna teine uhkes patritsia riides oli.

„D, oo, ooo, kui ilus on aga meie kallis isamaa, Malaspina,“ hüüdis ülemal tähendatud kerjamunk kõige suurema waimustusega.

„Kas võib veel ilusamat waatepilti kuskil näha, nii maa kui mere poolt?“

„Ara räägi nii wäga kõwaste ega waljuste, Antonio,“ ütles patrisier rõhutatud healega oma seltsimeest surudes, „sest et seintel kõrwad on, pealegi saab mind sellest jaadil kangeste walwatud ja wahitud, kui ma ennast priiriigi teenistusest lahti wõtsin.“

„Siin ülewel ei wõi ükski inimene meie sõnu kuulda,“ ütles Antonio Paoli teist rahustades, sest tema see terja-munga riides mees oligi.“

„Haa,“ hüüdis ta korraga hägedalt, seal ongi ju need hirmjad tinakambriid ja katuse alused, mille all üks wahwa süda wiib? oh Klaudia, kuidas pead sa Weneediku noorte meeste poolest häbi tundma! Ma pean siis tõega üks wana naene olema, kui ma sind jenna kauemaks peats jätma kolletama? weel jelsamal ööl peab sinu priiuse tell lõõma, wõi ehk selle wastu minu hukatus, kui piireriga olema kinnitud!“

Malaspina aga waatas murelikult ümber, et kas keegi palumata pealt kuulaja seal lähedal ei pidanud olema. Tal ei olnud aga muud kogu filmaringis näha, kui kiriku hakkisid, kes tšades ja kārades ümber torni lendasivad, kuna misti werejänulist salawaritsejat ei ligidal ega tangel näha ei olnud.

„Tulewal ööl, umbes kell kaheteistkümnene ajal, saab siis Klaudia oma surija isa juurde wiidud! Kas sa seda ka õieti tead ja kuulda oled jaanud, Malaspina?“ küsis Antonio kartliku patritšjalase käest.

See nikutas selle kinnitamiseks tummalt peaga, mille juures ta mõista andis, kui väga ta seda soovits, et sõber muu asjust juttu teeks, mida sõber tema soovil järel ka tegi, kuna ta oma süündimise linna peale alla waadates, sügawasse mõttesse jäi, mille juures ta ajuti oma kurwi filmi, kardetawa tinakatuste peale wiskas, mille katused

looja minema päikese kiiredest kui hõbe meri vastu särasiwad.

„Kas ju filmad näewad seal kaugel taewa lautuse all, ühte suurt laewa purje oma kätte paistma?“ küsis Paoli ennaft. sõbra poole ümber pöördes.

See nikutas jelle tähendusets peaga.

„See on minu galeere (selleaegse sõja laewade suurus ja sarnane sõiduriist),“ ütles Antonio.

„Wiistümmend tubli poissti ootawad seal minu peale. Tule Malaspina, sest päike läheb juba looja, kuna meil weel palju teha ja toimetada on, milleks Jumal ja püha neitsi meile ise õnne andku!“

Nende sõnade peale hakkasiwad nad tornist alla minema, et peagi inimeste hulka ennaft ära peita, telledest uulitsad weel alles tihijesiwad ja kahijesiwad, kuna neid peagi kättejõudew õõ pimedus majadesse ajas.

Sel ülemal nimetud ajal walitses haige Senator Paoli majas sügaw vaiksus. Teendrid käisiwad kitiwarwul just kui waimud üheteijest mööda, sest weel seljamal ööl pidi nende wana härra, arsti titlemise järele, jelle maailmaga igawesti jumalaga jätma. Kojameister seisis palee ukse ees ja waatas argliku kartuse ja põnewusega uulitsa peale, mis juures tema filmad otse õõ pimeduse sisse katjusiwad tungida.

Omategi wiimaks hakkasiwad soldatide takti sarnatjed jalaastumised tema kõrwu kostma, ehmatades rõõmus ta seda kuuldes oma mõtetest ülesse ja ütles oma ette ümijedes:

„Sealt nad tulewadgi juba! Jumal ja loogu

tema pühad inglid olgu meil ise selle juures abits ja troostits!"

Mõne minuti pärast pidas tropp sõjariistadega ehitatud mehi (soldatist) palee ukse ees kinni. Üks noor naisterahwas astus nende wahelt kojameistri juure ja ütles: „Wii mind minu haige isa juure!"

Kojameister läks selle peale eele, kuna õnnetu Klaudia tema järele sammus, kuna ohwitser oma mehi paleet hoolega filmas käsits pidada. Ise aga jäi ta paari mehega ukse ette seisma, mis juures ta weel oma wangile järele hüübis: „Üks tund aga wõib teie rääkimine wäldata, sest nõnda on mul käs antud!"

Sädaste oli sellest saadik aga umbes kümme minutit mööda jõudnud, kui üks munk palee poole tuli ja ukse ees seisma jäi.

„Sumala rahu teile, ütles ta pühalikult. Ohwitser wõttis tema terwist risti ette löömiseiga wastu.

„Kas siin elab Senator Paoli?" küsis munk järele pärides.

„Mis teil tema juure asja on, auustud isa?" wastas teine küsides.

„Ma olen selle waga wanaherra juure tutsumtud, kes hinge waakumisel peab olema, et temale wiimist südame troosti ja rahu, selle pita tee peale laasa anda," wastas waimulik wend.

„Siis minge kohe tema juure," ütles ohwitser ukse pealt kõrwa astudes.

Pitka tasase sammubega läks munk paleesse, mille tangialustesse ta peagi ära kadus, mis peale

ta sealt ühe teendri saatusel haige Senatori kambri jõudis.

Südannt liigutam nähtus paistis temale seal filmi.

Tütar põlwtas oma haige isa woodi ees, kuna see oma wärisewaid käsfa tema pea peal hoidis.

Sügawa liigutusega jäi munt seisma ja waatas otsefilmil mõlemale peale, kellel teda aega tähelegi ei olnud panna. Seal tegi neid kojameister, waga waimuliku mehe peale tähelepanelikult, mis peale Klaudia püüet kõrwa läks, et mungale haige woodi ees maad anda. See andis selle peale kojameistrile märku, et ta sealt wäheks ajaks, wälja pidi minema, mis peale munt oma pealmised riided seljast maha wiiskas. Klaudia pidi selle peale inestuse ja rõõmu pärast üsna karjatama, sest tema ees seisis korraka, tema armas ja kallid onupoeg, Antonio Paoli, teendri riides; Senator aga langes wäsinult seljakile.

„Mina olen sind tulnud ära peastma,“ ütles noor mees, „see munga ülikond aitab sind tõega paleest wälja ja sinu wahtidest läbi saada, et nad sind ära ei tunne. Tõtta nii ruttu, kui sa wõid, Riialto silla juure, kus sind Malaspina ühe gonde-
liga (paat) ootab.“

„Nnista meid selleks ette wõtmitaks, isa!“ palus Klaudia oma isa haigewoodi ette põlwili lastes. Ka Antonio lastis põlwili, mis peale haige ennaft kõigesuurema waewaga ülesse ajas, käd oma armsamate peade peale pani, kuna ta tasase heale ja

filmameega ütles: „Kõige wägewam Jumal ise hoidku ja kaitsku teid! tema tugew käsi talutagu ja juhatagu teid ise selle maailma elutormidest läbi ja saatku teid wiimaks rahu randa. Amen!”

Selle peale langes wana hallpea sügawa õhkamisega seljakile, tajane tume rõgin sai tema rinnast kuuldawaks, mis tema wiimist wõitlemist tunnistas. Weel fõrd ajas ta omad filmad lahti, waatas weel fõrd oma armsate peale, kes temast jeie maailma maha jäiwad, siis aga pani ta omad filmad jälle uueste ja igaweste fiin maailmas kinni.

Klaudia andis selle peale nuttes oma furnud isale suud, wajutas tema filmad kinni ja hakkas minekut tegema, sest et Antonio teda selleks tangeSte taga kiirustas.

Ta pani ennast häbelikult munga riidesse, mis peale ta weel fõrd filmi oma armsa ja kalli isa surmkeha peale wistas ja sealt siis lähtu minema tõttas.

Wäljas ukse ees ootasiwad teda palee teendrid.

„Kuidas on lugu meie wana härraga?” küsisiwad nad kui ühest suust.

„Tema lahkus praegu õndja rahuga siit maailmast,” wastas Klaudia muudetud häälega.

Kogu palee teendrid tõttasiwad selle peale nutuse filmadega oma lahkunud peremehe surma tuppä; neil ei tulnud seda meelegi, tähele panna, et Klaudiat seal enam näha, ega eest leida ei olnud, kuna Antonio ennast teiste hulka jegas ja sealt peagi teendri riietes wälja uulitsa peale peasis, kus ta ka lähtu Klaudia järele hakkas tõttama.

Selle wähe peal oli Klaudia juba palee wälimise ukse juurde jõudnud, kus ohwitser pittisilmi oma wangi tagasitulekut ootas.

„Noh, minu auustud isa, kuidas on lugu wana haige Senatoriga?“ küsis see uudishimulikult.

„Tema on ühe nende igawese rahu majadesse läinud, kus Jeesus ise meile afemeid on walmistanud,“ wastas munga riides olija Klaudia.

„Tema oli üks hea ja aus mees, see wana härra Paoli,“ ütles ohwitser osawõtsikult, „temale oleks ma küll ühte palju rahuliseamat ja paremat surma tundi soowinud: aga see tuleb kõik sellest, kui inimesed oma lapsi ei oska kaswatada, waid neid aga oma pea järele lasewad teha ja talitada, mis nad aga ise tahawad. See tüdruk oleks pidanud minu tiltar olema, küll ma siis tema taela oleks koolutanud, wõi oleks tema kulla pealne kas küll rauast ja terasest olnud!“

„Mõtlege selle juures parem meie kalli ja armsa Jssanda sõnade peale: „Arge mõistke teiste peale kohut, siis ei saa ka teie peale mitte kohut mõistetud!“ ütles munk pühaliku manitsemisega.

„Mina ei tunne ega ole nii palju püha kirjaga tuttaw,“ ütles ohwitser ennaft wabandades, „kuna ma teiest auustatud isa, loodan, et teie seda mulle pahaks ei saa panema ega seda edespidi enam meeletuletama.“

„Jssand ise andku sulle seda andeks!“ ütles Klaudia ja hakkas edasi minema. Niipea aga, kui ta sealt wähe eemale oli jõudnud, kiirendas

ta oma sammusi, et ette tähendub kohale jõuda, kuhu ta ka peagi õnnelikult jõudis.

Hädaste oli ta aga oma jalga Rialto silla peale tõstnud, kui üks varjatud nāuga fogu tema juure astus.

„Kas teie oletegi juba seal, preili?“ küsis nāofattega mees. Tema jaatas feda küsimist, mis peale Malaspina, fest tema jee oligi, feda ühe silla varjul seiswa paati wiis.

Klaudia wõttis nūūd oma raste munga ülikonna feliast, kuna ta Malaspinale, feda ta fелgeste tundis, nuttes oma armja isa furma teatas.

„Küll meie feda ülekohut neile kōit kätte tafume, auustud preili,“ ütles Malaspina, „ah, fealt tulebki juba wist Antonio feie poole.“

Üks mustjas fogu ilmus felle peale kanali ääres nāhtawale.

„Jee, paadimees, wōid ja mind raha ja hea jõua eest üle felle kanali wiia?“ hüüdis neile foguni wōeras hāäl.

Malaspina ehmatas neid jõnu kuuldes, fangeste āra, fest et ta feda hāält fелgeste āra tundis. Ta wastas felle peale wōera healega: „Mina olen felle preili teenistufes ja ei wōi omast meelest midagi teha ega ette wōtta.“

Selle peale pōõras wōeras ernast Klaudia poole, üteldes:

„Subage, auustud preili, et paadimees mind üle kanali wiib?“

„Urge feda tehke,“ ütles Malaspina pool falaja, „jee on Wilippo, Rydowifide parem kāfi.“

Alaudia ei lausunud sõnagi, waid jäi wait, sest et ta muud ei teadnud teha, kuna wõeras aga weel tungiwamalt oma palumist lordas.

Selsilmapilgul tuli üks teine must inimese kogu, kes keegi muu ei olnud, kui Antonio, wõera selja tagant nähtawale. Kui ta wõera nõudmist kuulis, et ennaft peale wõtta, jäi ta seisma, kuna ta kõige jõuga selle peale teise peale largas, kes oma ise-seismust sellega tautas ja walju karjatamisega ka-analisje kukkus.

„See on sinu häbemata tegude palk, sa wilets kurjategija!“ hüüdis Antonio temale tatta järele. „Kui sind Jumal siit weel wälja aitab, siis on ta sind palju rängema karistuse jaoks määranud! Saad sa aga juba nüüd otja, siis on see kogu inimestele juureks kasuks.“

Nende sõnadega oli juba põgeneja paati larganud. Mõlad hakkaswad lähku üles ja alla käima, mille tõttu wäike sõiduriist tasase wee sulisemisega, ülemustata wee pinna, juure mere poole libises.

16.

Waimude galeere.

Igal rahwal on omad ennemuistsed jutud, kombed ja ebausklikud arwamised, iseäranis weel laewa ehk meremeestel. Hollandlastel on omad „Alabauter mehikesed,“ põhja meres jälle „Vendawad Holland-lased“ ja Weneediklastel oma „waimude galeere“.

Wiimne ebausklik jutt tekkis wiineteistkümnenda aasta saja lõpetuses ekule ja leidis omal ja ka

weel nüüdselgi ajal palju uskujaid, iseäranis mere-
meeste seas.

Weneeditu priiriigi meremehel oli juba ennegi waimu kollitusi peaaegu sees küll, kuna seal sees aga selleks weel ruumi küll oli, et ta „waimude galeere“ jenna sisse wõis mahutada ja oma jaoks platsi leida. Pealegi oli weel see üks kuulus mees, kes oma sõidu peal hirmsa merewaimuga juba koku oli trehwanud ja tema täest weel eluga ärapea-
senud.

Seitsmekümnenema wiieteistkümmne aastajaja lõpetusel, saiwad kõik Weneeditu meremehed, hirmsa ehmatusega kohutud, sest mõtle ometi, waimude galeere näitas ennast juba üsna ilmsi ja weel pealegi üsna Weneedigu lähedal, mis priiriigi laewamehi kõige suurema hirmuga täitis ja neid pea laest kuni jala tallani wärisema pani.

Küll pakkus doge nende kõige wahwama meremeestele suured summad raha, kui nad selle mere tondile otja peale pidiwad tegema, mis aga kõik asjata oli. Wäga wähe oli neid, kes tema tagaajamisest weel tagasi tuliwad, ja need, kellele see õnn weel armust osaks oli antud, et nad elusast peast tagasi tuliwad, siis lautasiwad nad seda toledust weel enam laiali, kuna madrused tinnitasiwad, et nad enam ilmaski waimude galeere peale jahti ei lähe tegema ehk pakutaks neile selle eest kogu maailm palgaks! Kui nende täest sai küsitud, mis nad seal siis õige oliwad näinud, siis jutustasiwad meremehed, et waimude galeere ennast test juba öösel neile olla näitanud. Ilma kuulmata ja

kellegi nägemata seisnud see hirmus laew korraga nende selja taga ehk tõrwas. Tema ümbrus olnud wäawli karm walguse kumast sisse piiratud. Mاستis põlenud sädendam hele punane tuluks, mille ees otjas wäike purje seisnud mille pealt jurnu pealunud neile olla wastu hirmitanud. Laewa peal ei olla nad mitte ühte inimese hingegi näinud, ka tüürimeeski ei olla nad selle koleda laewa peal filmunud nägema, keda ka seal peal ei ollagi, sest et seda laewa nägematta wainud juhtida ja edasi fihutada.

Et seda hirmutust ometegi kord kahjutumaks teha, mis kogu laewa sõitu ähwardas kardetawaks teha, lasi kõrge Senat ja priiriigi nõukogu, kolm laewa selleks walmis seada, kes wainude laewa pidiwad minema üles otsima, et seda põhja puurida. Üks nendest, mis see kõigesuurem laew sel ajal oli, nimega „Sporn,“ sai Karlo Ludowisi käsu ja juhatusse alla antud, kes selle üle kangest waimustusest üsna põles, et õnneliku wõidu läbi suure kuulsuse sisse wõiks tõusta, mis temal joonistamise kunstis hästi lorda ei tahtnud minna.

Sel ajal mõistis peaaegu iga priiriigi noor-mehe mere asjadega ümber käia. Ka Karlo Ludowisi oli mitmed head aastad ühe priiriigi sõjalaewa peal teeninud.

See oli üks tore nähtus, kui „Sporn,“ Wenedigu sadamast, täies purjes Adria mere peale wälja sõitis. Karlo Ludowisi pidi peagi oma isamaa ja sünnimise linna tornitippudega jumalaga jätma, sest et need tema filme eest ära kadusiwad

ja kui mere wette wajuwad, mis juures tema jüda rõõmu pärast üsna hõiskas, sest et see mere sõit teda auu ja õnnele pidi wiima, millest ta peagi kõige suurema auustuse ja auuga tagasi saab tulema, kus rahwas temale hõiskamise hüüdega wastu tulewad, veldes: „seda tegi Karlo Ludowisi!“

Pittamessi käis ta sõherduste mõttetega mööda tagumist laewa tekki, edasi ja tagasi, kuna ta selle wahel mõnikord oma tüürimehe juure seisma jäi, kes kindla käega laewa juhatas.

„Ma ütlen sulle, Wilippo, meil saab selleks ettevõtteks õnne olema,“ ütles ta, „see mustlase wanamoor, kes Mialto silla juures elab ja sellele ma oma kätt näitasin, ütles mulle seda selgeste: „Sinu teelemineks saab ühe Weneedigu linna perekonnale auu ja rõõmu tegema.“

„See võib ju ka väga hästi ühe teise, kui teie kõrgeste auustatud perekonna õnne peale tähendada,“ ütles tüürimees järele mõeldes.

„Tühi kõik,“ ütles Ludowisi, „kas meie mitte praegusel korral need kõigewägewamad ja auusamad priiriiklased, Weneedikus, ei ole? Meie oleme kõige suurema ja auusama meestega sugulased ja sõbrad.“

„Mga Paolid, härra?“ wastas Wilippo.

„Ah, ah, haa, wõi ikka ei jõua sa seda sauna tanalis äraunustada!“ ütles Ludowisi.

„Kas teie, auulik härra, seda haawa siis ära olete unustanud, mida Antonio teile oma onu lusthoones möegaga andis?“ küsis tüürimees terawa sõnadega.

Karlo Ludowisi teeras paha meelega oma tüürimehela selga ja hakkas uuesti mööda tagumist laewa lage edasi tagasi käima, mis kui luit üle wee pinna ojus.

Selle wahel peal hakkas juba õhtu lätte jõudma, mille tõttu õht palju wilumaks hakkas jääma. Delhwinid tantsisid ümber laewa kere, kuna wahete wahel mõni suur mere kottas hommitu poolse Istria kaljuse ranna poole lendas, kus nende pesitamise kohad on.

Laewa aerutajad aga laulsiwad oma aerude tõmbamisel taktis, mis pea lustilikult pea jälle turwalt kuuldi kõlama. Mõningased aga jutustasiwad jälle weidraid ja kolemaid lugusi waimude galeerest, kuna nad selle juures mureliku jüdametega oma tulewiku peale mõtlesiwad.

Selfilmapilgul, kui wiimne päikese serw kaugele õhtu alla ära kadus, hüüdis wahipeal olemad madrus masti kowist: „Üks laewa puri hommitu poolt nähtawal!”

Kõik filmasiwad seda kuuldes jenna poole, kus nad peagi ühte waiksest walget tippu nägiwad liituma.

„See ei wõi mitte waimude galeere olla,” ütlesiwad aerutajad isekestis, „sest et see ennast aga õõsetel näitab.”

Ka Karlo Ludowisi oli selle wahel peal, kõigejuurema tähelepanemisega, wõerast laewa filmitseenud, millest ta ruttu lätte jõudwa ööpimeduse pärast aru ei wõinud saada, mis laew ehk sõiduriist see pidi olema. Ta andis sellepärast tüüri-

mehele käsku, et laewa sõitu otse senna poole pidi tüürima. nagu nad seda võerast laewa olivad silmanud nägema. Ta arivas, et nad teda juba teisel hommilul taga saavad.

Peale seda, kui ta veel mõned käsud õhjets wälja oli jaganud, läks ta oma kajutisse, mis wäga torebaste oli wäljaehitud, nii et paremat enam ei wõinud soowida. Pool riides wiskas ta ennast ühe pehme sohwa peale pitali ja neelas mahedat karastawat õhku alla, mis lahtisest kajuti aknast sisse woolas.

Wiimaks jäi ta aga magama, kus ta oma suurest auust ja kiitusest und nägi. Ta nägi, et ta priiriigi esimeheks ehk dogeks oli saanud, kus tal kõrged aumärgid rindas olivad, mille üle kogu tema suguselts auupakkisult teda imetles, kuna kõik teised teda kartsiwad ja tema ees wärisewad.

Seal äratatiwad teda aga jalaastumised ja kajuti ukse lahti lükkamise pragin järsku ülesse.

See oli tüürimees Wilippo.

„Sumala pärast, härra,“ ütles tüürimees, „tulge kohe ülesse, sest waimude galeere on nähtawal!“

Ludowisi wärises seda kuuldes.

„Oled sa peast hulluks läinud, poisike,“ hüüdis ta. „Kas nüüd juba peame meie selle pagana tondiga larmu pidi kottu sattuma!“

„Oh härra, härra, see on hirmus peali waadata,“ hädabales Wilippo. „Madrused on kõik meelt äraheitmas ja paluwad maas olles Sumalat ja neitsi Mariat omale appi.“

„Oh neid argpüksa!“ hüüdis Ludowisi, kogu oma julgust kottu wõttes ja mõela kätte tõmmates.

„Lähme nende kallale ja teeme selle nõidusele otja peale!“ ütles ta hoobeldes, kuna ta kõigest lehaft wärisewa tüürimehe saadetusel, ülesse laewa laele tormas.

„Kus see waimude galeere siis nüüd on?“ küsis ta Wilippo käest, kui ta laewa tagumise otja oli jõudnud ja asjata seda nähti silmitsema.

„Seal, härra,“ ütles tüürimees pool hääletumalt, kuna ta täiega hommilu poole näitas, mis peale ta omad

læd aga risti pani ja paluma hakkas: „Püha neitsi Maria! Raitse meid ise, raitse meid, oh raitse!”

Ludowisi filmad harjutiwad peagi selle pilkase pimedusega, mille peale ta peagi ühte isemoodi ehitatud suurt laewa filmas nägema, mis nõiduslikul kombel nendest aga veel waewalt sada sammu eemal wõis olla.

See laew oli umbes niisama suur kui „Sperngi”. Laewa ümbrus nähti finala walgusest waigustud olema, kuna esimeses mastis hele punane latern põles, mis selle laewale oise nõidusliku kuu andis.

Mitte ühte elawat hinge ei olnud selle laewa peal näha isegi tüürimeestki mitte, kes laewa oleks juhtinud ja õigel teel pidanud, kuna see ometigi teelt tõrwa ei läinud, waid oise edasi läks, mis juures ta neile ilka lähemale nihkus.

Ludowisi nägi ja sai seda selgeste aru, et mõral laewal nõuu oli, nende laewaga kokku pürgata. Ta wõttis sellepärast kindlat nõu wõitlust algada.

„Sõjariistad lätte!” hüüdis ta müristamise healega palujate madruste peale pörutades.

Need aga ei liigutanudki ennaft paigast.

„Ärge laske ennaft sellest hirmutusest ehmatada ega petta!” hüüdis Karlo Ludowisi teisa julgustades. „Wõlke sõjariistad lätte, kui teie ennaft mere põhja ei taha lasta puurida!”

Ütski ei tõusnud palwetamast ülesse, mille tõttu Ludowisi langeski wihajels sai. Ta largas ühe oma kõige lähemal olewa madruse kraest finni, et teda maast ülesse käristada.

„Oh härra, see waimude galeere!” hädalbas see pool wingudes.

„Meid waimusi wõite teie oma mõeladega enesest eemale tõrjuda,” ütles kapten põlglikult.

„Kes waimudele wastu julgeb hakata, see on täiesti kadunud,” wastas üks teine madrus. „Selle wastu ei pea muu nõuu aitama, kui üksnes palwe. Paluge, mehed, enne kui hukatus lätte tuleb!”

"Püha neitsi Maria! kaitse meid ise, kaitse meid, oh kaitse!" palusivad madrused laewa lael ja all kajutides.

Ludowisi pidi omaks ehmatuseks nägema, et see kõit asjata töö ja waew oli, oma madrusid parema mõtetele jaata, ja et teda ja laewa miski asi enam kätte tulewa hulatuselt ei wõinud ära peasta, kui waenlasel neid nõu oli põhja lihutada.

"Willippo!" hüüdis ta oma paluwale tüürimehele, kes teistest wõis julgem näitas olema. "Willippo, mine lohe tüüriratta juure."

Mees kuulis pool wastumeelt tema sõna.

"Põõra laew teise külge!" kandas Ludowisi.

"Meie ei pääse ju ometi tema küüfist, härä," wastas tüürimees trostliku wastupanemisega.

"Katsime selleks ometi oma õnne!" pööras kapten wiha pärast otse wärisedes.

Tüür krägisest tugewast keeramisest, mis peale laew kiirelt teise külge hakkas purjetama.

7.

Tüürimehe tunnistus.

Wähe aega näitas, nagu jäels waimude laew neist maha, mille tõttu Ludowisi jälle tervemalt hinge hakkas tõmmama. Ta lootis, et ta ometegi weel kuidagi moodi pimeduse kätte all selle kardetawa laewa eest kunni hommikuni wõis kõrwa puigelda, peagi aga pidi ta omaks ehmatuseks nägema, kui tähtine see lootus oli.

Madrused, kes seda hirmust ja kardetawat laewa enam ei näinud, olivad selle tõttu uueste julgust saanud, sest nad hakkasid oma kätseandja kätse peale nüüd seda usinamini ja kärmemini sõudma, mille tõttu Sporn kui nool läbi laenete edasi lendas.

Korraga aga, kui oleks neid wälj selgest taewast trehwanud, mattis nende hüüdmine kõiki lootust peastmise peale.

"Waimude galeere tuleb otse meie peale!" karjuti

torraga tüüri juurest, mis peale madrused sõudmise seisma jätsiwad ja uueste ühes paluma hakkasiwad.

Nad ei olnud oma „Püha neitsi Maria laitse meid“ weel aega lõpetadagi saanud, kui juba hirmus laewade kofku põrkamine sündis, mille juures selle saladuse rikka tondi laewa teraw nina, sügawaste nende laewa kere fiske tungis.

Benediklaste hirm ja ehmatus oli selle juures ilma- arwamata, nad lijendasiwad ja karjusiwad lāsja taewa poole ringutades Jumalat appi, mis aga midagi enam ei näitanud aitama!

Tumedad kogud largasiwad selle peale waimude galeere pealt nende laewa peale, harisiwad wärisewad madrused pihku, rõõwisiwad laewa tühjaks ja wedasiwad kõik inimestega ühes oma laewa peale.

See kõik oli kõigesuurema kiirusega ja ühe weerand tunni aja sees sündinud. Hädaoste oli wiimne wang hukkaminewa laewa pealt ära wiidud, seal keeras ennast Sporn ühe külle peale ja wajus juba teisel filmapilgul mähkides mere põhja.

Weenediglased oliwad kui lamma kari, waimude laewa pea masti alla kofku surutud. Smelik ja imestamise wäärt oli see nende meelest küll, et waimudel nii kõwad lüüed ja rusikad oliwad, kui elawatelgi inimestel, kuna neil miski waimu sarnasid olusid ei olnud, waid üksi inimlik olit ja tegu!

Weel suuremaks aga läks nende imestamine seda nähes, kui torraga selle waimude laewa mehed neid põlewa tõrwalontidega fiske piirasiwad, selle hulgaft üks uhkes riides ehitatud, sõjariistus mees wälja astus, kes teiste peamees nähti olema.

„Kus on teie lapten ja laskija?“ küsis ta waljult, kuna tema mehed temale auupakkisult teed andsivad.

Karlo Dubowitsi wärises kõigest kehast seda healt kuuldes, kuna küsija oma küsimust weel teist korda pidi kordama, enne kui ta ette astus.

Mõned waenlase madrused hoidiswad oma tõrwa

londid tema filmnau kohal, mille juures nad rõõmu
hijaga hüüdsivad:

„Tema ise, härra kapten,“ kisendasivad nad.

„Karlo Ludowisi,“ hüüdis see kapteniks nimetud mees,
„ja seisab praegu oma surma waenlase, Antonio Paoli ees!“
Patritser tõstis oma pea uhkelt ülesse ja vastas
põlglikult:

„Üks mererööwel ei ole ilmasli wäärt ühe Ludowisi
waenlane olla, ma põlgan teda.“

„See põlgamine saab sulle kalliste maksma tulema!“
ütleb Paoli tõsiselt, kuna ta temalt eemale pööras.

„Kus on tüürimees, Wilippo?“ hüüdis ta waljuste.

See oli ennast kariuse ja hirmu pärast teiste wahete
ärapiitnud, kes teda tema metsliku ja toore olisu pärast
sugugi ei sallinud, waid oma hulgast Antonio Paoli
nõudmise peale wälja tõukasivad.

„Arm, armu!“ palus see nüüd wärisedes ja wabise-
des, Antonio ees põlwili olles.

„Sinu wiimne tund on käes, ja pead filmapill
surema!“ pööratas see tema peale.

„Oh härra, ma tahan kõik ülesse tunnistada!“ hüüdis
Wilippo ahastades.

„Mis sul wõllaroal siis õige tunnistada on?“ päris
Paoli uurimalt.

„Oh paljugi, wäga palju!“ wastas tüürimees kahwa-
tanud näuga.

„Et räägi siis!“ pööratas Antonio weel waljumalt.

„Mitte enne, kunni teie kõrge arm mulle elu lubab
kingida,“ wastas Wilippo.

„Hea küll, su wilets elu olgu sulle siis kingitud,“
wastab see, „aga mõlle selle peale, et see kõige wähem
wale, mida sa oma suust julged awalhada, mind minu
tõutusest wabastab ja sind kohe surma saadab. Maladetta,
wõta nõõr lätte, et see sul kohe käepärast on,
kui ma selleks märki annan, et sa oma kohut wõid täita,
mõistad sa seda ja kas saad sellest aru.“

Maladetta oli üks pool inetuma näuga, juur Koljati

harmane mees, kes selle teole rõõmuga valmis näitas olema. Ta hirmutas seda kuuldes heameele poolest ja astus kõige suurema südame rahuga, head tugevat kōie tülki lāes hoides, Wilippo lōrwa. „Mūūd walitse oma sõnu, mida sa rāāgib ja tunnistā tōtt, sest sa nāēd seda ju oma silmaga, kes ja mis find sinu selja taga ootab, kui sa ūhe wale sõna oma huulte ūle lasēd libisēda,” ütles Antonio. „Kōige enne aga tunnistā mulle seda, mis sa minu isa, isamaa āraandmisest tead rāātlida; kes sel ajal merewāde pea juhataja oli?”

Tūūrimees lahwtas seda kuuldes nāusti walgetš kui marmor, mis juures ta lohmetult Rudowisi poole silmi lōi, kes seda nāhes ja kuuldes oma endist uhkust tāiestē oli lāutanud ja rōhutud meele ja filmadega oma ette maha waatas.

„Edasi!” pōrutas Antonio, kui Wilippo oma rāātmisega wiivitās. „Mis sul selle rōhta tunnistada on? oli minu isa ūks isamaa āraandja?”

„Ei!” wastās tūūrimees, kes selle wāhe peal ennast jälle oli kogunud ja seda asja järele mōelnud.

„Kas tema on Genualastega, oma isamaa āraandmise ūle plaanisi teinud ja nendega selle asja pārast tegemist teinud?” tūjis Antonio edasi pārides.

„Ei ole,” wastās Wilippo.

„Aga kust sai see protokoll minu isa allkirjaga wāljamōetud?”

„Ma tōmmasin ūhe moona muretsemise tunnistuse jisse, kus kindrali nimi juba alla oli kirjutud,” wastās tūūrimees. „Karlo Rudowisi aga tāitis selle poogna oma wale ja pettuse kirjaga tāis, kuna ta Genua linna priiriigi pitseri jenna alla wajutas, mida ta ūhte Suuti oli lastnud järele teha.”

„Kas teie kōit seda olete kuulnud, mis see kurjategija praegu ütles?” tūjis Antonio wārisewa healega mōelmate laewameestē lāest.

„Meie oleme seda selgestē kuulnud ja arusaanud,” wastāsib laewamehed, kui ūhest suust.

„Minu õnnetu isa, wäeülem Paoli, on selle tõttu ja järele, ilmasüüta hukkamõistetud ja ära hukatud saanud,“ ütles Antonio walju healega. „Tema ilmasüüta weri, mis lättemaismist nõuab ja lihendab, tulgu loogu Dubowitside perelonna ja iseäranis selle hirmsa kurjategija eale, kes siin praegu meie ees seisab.“

„Mis palka said sa oma kurjategude eest?“ küsis Antonio ennakst uueste Wilippo poole pöördes.

„Tuhat fulddukatiid,“ wastas see.

„Kas sa seda oma wandega wõid kinnitada?“ küsis Antonio.

„Seda wõin ma julgeste teha,“ wastas Wilippo.

„Kas sa tõrge Senati ja riigi nõukogu ees?“

Tüürimees lahwtas seda kuuldes näust walgetis.

„Wasta!“ pörutas Antonio.

„See oleks lausa minu surm, kui ma seda Senati kohtu ees peats tunnistama,“ wastas Wilippo. „Teie tõrge meel lubas mulle elu kinkida, kuna mind siis ometegi enam elama ei jäeta, kui mind priiriigi tõrge kohtu ätte saab antud!“

„Sul on õigus,“ wastas Antonio, „kuna sa aga selle üle ilmaski ei saa kaebada wõima, et üks Paoli sinu wastu sõna ei ole pidanud. Kas sa siis kõige nende auusa meeste kuuldes, seda wannet walmis oled wanduma?“

Wilippo tõstis oma paremat lätt ülesse taewa poole ja ütles: „Mina wannun oma hinge õnnistuse nimel, et wäeülem Paoli ilmaski Genua priiriigiga, oma isamaa äraandmise pärast seda kõigewähemadki tegemist ei ole teinud, ega ka seda õnnetumat kirja kirjutanud mis teda hukka saatis. Selle kohta tunnistan ja wannun ma aga, et teie kõikide ees seisja siin, Karlo Dubowits, seda wale kirja on kirjutanud ja järele tehtud wale pitseriga kinnitanud. See on nii tõsi, kui üks püha Jumal aewas on.“

„Kas teie seda wannet ka kõik selgeste olete kuulnud?“ küsis Antonio kõige peal olijate käest.

"Jah," vastasivad kõik nueste kui ühest juust.

"Karlo Ludowisi," ütles Paoli ennaft oma surma-
waenlase poole pöördes, "wasta, mis sul selle peale
weel on ütelda?"

See aga jäi trotslikult wait, ega lausunud selle kohta
sõnagi. Kui Antonio aga Maladettale käega märki
andis ja sellepeale ka kohe oma jäuiks määratud ohwori
juure asus, sai Karlo Ludowisi kohe jutulamaiks.

"Teie ei saa ühe jäharduse teuga ju mitte oma
peale süüdi koormoma, härra Paoli!" ütles ta.

"Ma saaks sellega täieste õigust tegema, kui ma
teid jedamaid kõige kõrgema laema masiti lasetsi tõm-
mata," wastas Antonio külmalt ja kalgilt, "kuna ma
aga siiski weel teie wabandamist selle kohta tahan kuulda
saada. Mis teil siis selle kaebuse kohta wastata on?"

"See on wale, puhas selge wale!" wastas Karlo
Ludowisi. Wilippo largas seda kuuldes, kui walgust
trehwatud, maast ülesse ja hüüdis ägedalt:

"Püha neitsi, nüüd tahab ta ka mind weel wale-
wandujaks teha! Oh härra Ludowisi, nüüd tahan ma
teie häbemataid teud kõik päewa walgele luua, nüüd
peab ka auustud härra Paoli seda kuulda ja teada
saama, et teie pea laest kunni jala tallani üks see kõige
esimene wõrusael ja kurjategija olete! Kes tingis mind
auusat wäeülemat Paolit salaja äratappa ja kes pal-
lus mulle tema surma eest tuhat dukatid! See, kas teie
seda enam ei mäleta ega teagi?" Ludowisi aga tehitas
selle peale põlglikult õlanultsiid. "Kes lubas mulle
selle eest ühte mõisat linnida, kui tema ainumas poeg,
ühe kuu sees siit maailmaga igaweste jumalaga pidi
jätma? Ka see on teie meelest puhas ära läinud? Oh,
küll on teie mälestus ja meelepidamine waene, jah, nii
wäga wilets ja waene! Kui ma teie käest neid tuhat
dukatid lätte pärsin, mida teie mulle tõutasite anda,
kui wäeülem Paoli pidi olema langenud, siis ei mäle-
tanud ka teie sedagi enam dieti, ja kui ma teid ähwar-
dasin ülesse anda, siis naersite teie mulle filma sisse ja

küüsite, et kas mul siis nii väga suur himu pidi olema tinašambritesse minna, või jälle lõit maitseta. Wiisjada hukatid andsite teie mulle siiski wiimaks, mis aga nüüd kui uss minu südant närib ja kui tuluke sees süüb."

Karlo Sudowitsi ei mõistnud selle peale efsiolsa enam sõnagi lausuda, kuna veel kogu laewamehed põlastusfega hüüdsiwad: „Oh kui häbemata ja auuta tegu ühest suurest joost mehest!"

Antonio isegi seisis jeda hirmust tunnistust kuuldes ofsegu kiwi post, ühe koha peal paigal. See tuuris tülk aega, enne kui ta oma ülekuulamisil edasi wõis pidada. „Mis ja mesilane selle kohta ütled?" küsis ta wiimaks wärisewa healega, ennast oma wastase poole pöörates.

„Neeb on jambi ja hullupea jutud, härra" wastas Sudowitsi külma rahuga.

„Hea küll," pööratas Antonio karkliwa wiisiga, „siin on meil tunnistus tunnistuse wastal meie wana wiisi ja kombe järele, saab sõharduses asjas, tunnistajate oma wahel kassikwõitlus ette wõetud. Tooge seie kohe tats mõeta!"

Malabetta läks jeda kuuldes ka kohe kätse täitma, mille peale ta peagi kahe halja Türgi mõegaga tagasi tuli.

8.

Kassik wõitlus.

„Mina ei ja ühe alamat sugu inimesega mitte ilmaski mõelade peal wõitlema hakkama," ütles Sudowitsi uhkelt, „Kas jeda maailmas veel keegi enne on kuulnud, et üks partiiser, ühe wiletja laewa madrusfega, kassik wõitlust on pidanud?"

„Kui ja oma õigust ewaliku wõitlemisfega ei toha tunnistada, siis tunnistad ja ennast sellega süüdlasfeks," ütles Antonio, „kuna ma selle tõitu oma ahwardust kohe tõeks lasen teha."

„Wilets kurjategija ja argpüks!" tõlas sel filmapiigul kõige laewa meeste suust.

Wihaft wärisema näuga largas Karlo seda kuuldes maast ülesse ja tõmmas mõega kätte: „Mina olen walmis!“

Wilippo wõttis teise mõega kätte. Antonio märguandmise peale asusiwad laewamehed põlewa tõrwalontidega nende ümber ringi.

Mõlemad wastased põrnitsewivad esimese täpi aega kõigesuurema wihaaga üheteise otsa, mis peale nad, kuitaks kistjad metsalift üheteise kallale tormasiwad. Mõesgad wältsusiwad ja langesiwad siis kiirisehes üheteise wastu, mis peale wiha ne wõitlus algas.

Ludowisi näitas seda peagi, et ta oma wastasest palju osawam ja tärnem oli, kuna ta Wilippo temale jugugi järele ei annud. Juba oliwad mõlemad haawatud ja werised, mille tõttu logu laewa teel werine oli. Seal wirutas paritritsier kõigest jõust mõegaga oma wastase pahema kae peale, mis kätt puruks lömistas.

Silmapilguks tuitus Wilippo, tema mõel langes nõrga käega maha ja juba oli arwata, et kassiwõitlus Karlo Ludowisi kasuks pidi lõppema. Seal wõttis aga tüürimees logu oma wiimist jõudu kofku ja tungis nii hästiste ja ruttu oma wastase peale, et sellel dieti enam aegagi ei olnud wastu hakata. Wilippo aga ajas juba teisel silmapilgul oma mõega temale otse rindu, kes selle peale walju karjatamisega pitali langes.

Seal rauges aga ta wõitja jõud. Ta tuitus ja langes siis oma wastase furnukeha peale, kes selle wahel peal juba hinge oli heitnud.

Maladetta kummardas ennast ja tõmmas Karlo Ludowisi eluta keha teise alt wälja. „Tema on juba täieste furnud,“ ütles ta, teda wahel aja silmitsamise järele. See wileis äraandja ja kurjategija on oma õiget palka juba kätte saanud.“

Selle järele waatas ta ta Wilippot läbi ja ütles: „Aa see wileis kurjategija on juba selle maailmaga jumalaga jätunud, ehk tema haawad selleks küll jugugi surmawad ei ole; tema on südame rabandusesse furnud!“

"Sumal ise on nende mõlema furjategijate peale lohut mõistnud," ütles Antonio Paoli.

"Amen!" ütlesivad kõik sealolijad.

"Ja nüüd kuulge ja pange minu sõnu hoolega tähele ja pidage tõesta meeles, mis mul teile ütelda ja rääkida on!" ütles Antonio ennast laewameeste poole pöördes.

"Kas teie seas on keegi, kes minu talitust selles asjas mõib laita ehk hulla mõista, see astugu ette!"

Ükski ei liigutanud ennast paigast

"Ma tänan teid, minu truud isamaa pojad, ütles patriisier wähe aja pärast. "Teie olete minu usaldust, oma isamaa wastu, minu jees jälle üles äratanud, mis seni ajani otsegu surmud oli. Üksnes pettus ja kurjus, saatis asja Ludowigide läbi nii kaugele, et wana doge ja tema nõuandjad, ühte oma kõige truumat isamaa teendrit, surma mõisivad mõista. Ma annan seda üle lohut neile aneks. Üksnes meeletarheitmine, teie jaate ju sellest küll aru, minu auusad ja waprad isamaa pojad, saatis ja ajas mind oma waenlastele seda ülelohut wägitwaldselt tätte maksma, sest et ma kuskilt pooltki muidu oma õigust ei leidnud. Ma tahtsin oma häbistud isa mälestust jälle auu sisse tõsta, mille tõttu ma priiriigiga otse sõda hakkasin pidama. Täna on minu tättetmaksmise aeg täis saanud. Üle saja Weneedigu mehe on selle juures tunnistuseks olnud, et wäeülem Paoli oma waenlaste kadeduse, kurjuse, wiha ja tättetmaksmise ohwriks on langenud, sest ilmaski ei ole ühte auusamat ja kallimat südant Weneedikus olnud, kui tema oli. On see tõsi, minu auusad sõbrad?"

"See on tõsi," wastasivad kõik pealtkuulajad.

"Häda mulle, kui ma edespidi veel täht oma isamaa wastu üles tõstan. "Senna tagasi minemine, mis mu südamele nii armas ja ka kallis on, see on mulle nüüd mõimatumaks saanud. Antonio Paoli ei saa enam Weneedikut oma filmaga näha. Ta sõuab sellest saadit oma inimestega uslmata Türlaste ja Marokko ja Tunise mererööwlite wastu mõitlema, et oma ristiufu wendi sellega aidata ja laitsa."

"Kaua elagu auusameelne Antonio Paoli!" hüüdsiwad wangis laewamehed kõige suurema waimustusega.

"Teie minu armsad isamaa pojad," ütles patriisier, olete priid ja wabad. Meie sõidame siit kõiga lähema isamaa randa, kus meie teid maale laseme. Ühte asja aga nõuan ma teie käest tungiwalt, nimelt, et teie kui üks mees ja kui laebajad Sudowiside wastu ülesse astute ja tema peale pettuse ja wale pärast laebate. Tahate Teie jeda teha?"

"Selle peale jäege kindlaste uskuma ja lootma, Antonio Paoli!" wastas üks wanem madrus kõi tide eest. "Meie aga palume teid jälle tagasi tulla ja isamaa heaks ja tuluks elada!"

"Minu jäuks ei ole seal enam isamaad ega kodu-paita," ütles patriisier kurtwalt. "Mina olen oma isamaa wastu oma kättemaksmise tuhinas suurt ületõhnut ja pattu teinud, mille tõttu ma ise doget peaks tellima, et ta mind ära laseks hülata. See ei lähe selle tõttu mitte korda, minu armsad sõbrad!" Nende sõnade peale andis ta käsku, neid mõlemaid surnuid meresse wisata, mille peale ta oma galeeret lähema randa lähkis tüürida.

Teisel wara hommikul jõudsiwad nad ühe wäikse sadama juure randa, kus wangi wõetud mehed maale saidwad lastud. Paolot walju hurra hüüdmisega jumalaga jättes, hakkasiwad nad kõhe Weneediku linna poole minema, kuna waimude laew suure mere poole tagasi läks ja sealt wastu lõunat pööras.

Sudowisi perekond kannatas selle järele Weneedikus palju. Nende perekonna pea langes siimuka kätte läbi, kuna kõit nende juguselis Weneediku priirliigist jäebawalt wälja sai aetud. Aga ka waimude laewa uskujad said selle läbi suure häbi sisse, kuna see aga pärast nusi uskujaid leidis, sest et ükski muu asi nii raske ei ole äraautada, kui ebanü. Mõne hea aasta pärast aga usku siwad meremehed jälle uueste, et waimude laew platfis olla. Sellest usust ei suuda neid wiist lall ütski

inimene enne viimisi päeva ära võerutada; ühte waimude laewa ehk galeeret aga ei ole kuski poolgi olemas.

9.

Paoli perekonna aaukse tõusmine.

Kuski poolgi ei ole niipalju wäliseid mere saareteisi maailmas, kui Dalmatsia mererandas. Seal olivad 14. ja 15. aasia sajal need kõige kardetawamad mere rööwite asu ja pelgupaigad, kes wägewa Weneedikri priiriigi kauba laewadele just sedasama olivad, mis kull lindude ja kanapoegadele. Oma kerge ja madalas wees jookswa sõiduriistadega wõiswad nad igast kanalist ja madala kohtadest hõlpsaste läbi saada, kuna sügawas jookswad suured sõjalaewad nende järele ei wõinud minna, kui linni jäeda ei tahtnud.

Sellest hoolimata, sõitis ühel ilusal õhtul üks suur galeere ühe nende wäikse saarte kanalitest sisse, ilma, et ta kalju rahnudest ehk madalast meest oleks hoolinud, mis paremalt ja pahemalt poolt sõiduriista ähwardaswad hukka saata. Kindla läega juhatas tüürimees laewa, nii et see ilma takkistamata üle wäikse weepinna libises.

Laewa nina juures seisid kapten püsti ja andis aegajalt tüürimehele käega märki, kuhu poole ta laewa pidi tüürima. Selle wahel peal aga filmas ta ajutiselt, ühe laugel ees olewa saare peale filmi lüües mis weel alles wahel aja eest, laugelt hommiiku poolt neile filma oli haatanud paistma. See waataja oli Antonio Paoli ja see saar, mida ta sealt laugelt filmas, oli nüüd tema uus isamaa, kus nüüd ta tema armas Klaudia wiimis a arwamise järele, igatsusega tema tulekut ootas.

Mõne tunni pärast jõudis galeere õnnelikult ühe wäikse mere lahesse, mis kalju saarte kobaratest sisse oli piiratud, nii et seba kohta suure mere poolt näha ei wõinud.

Seal jäi laew seisma, rängad raud ketid pragisewad raske ankrute sisse lastmisel, kuna laew üsna wabises.

Esimene paadist maale astuja oli Antonio. Kiire

sammudega hakkas ta ühe väikse maja poole tõttama, mille ukse eest kaugele mere peale ja saarte konarast randa mõis näha. Antonio Paolil ei olnud aega ega tulnud seda meelegi waadata, mis tema jalge ees ennaft laiali lautas. Ta astus kiire sammudega üle hoovi ja ka lohe uljest sisse. Ta hüüdis: „Armas Klaudia, kus sa oled!“

Selle peale kuuldi teisest toast sammude astumisi — ja lähemal filmapilgul olivad nad juba teretades ühe teise laelas.

Peale esimest armastuse teretamist, ütles Antonio Klaudiale tõsise näuga: „Meie sugulonna auu on nüüd jälle peastetud, sest Karlo Ludowisi on juba oma maa-pealisk palka, oma enese kurja teu seltsimehe läbi kätte makstud saanud.“ Selle peale jutustas ta seda kogu sündmust oma Klaudiale otlast otsani, mida see hiilgawal filmil ja risti pandud kättega pealt kuulas, sest nüüd oli see kõigil selge, et tema onu ilmašüüta oli saanud arahukkatud, mille tõttu nemad ise ära olivad pidanud põgenema ja Klaudia wana isa enneaegu hauda minema.

Ühe lähelordas saare peal oli väike klooster. Seal wõtsiwad Antonio ja Klaudia laulatada lasta, mis ka mõne päewa pärast sündis.

Kui nad oma kodu-saare peal, parajaste pulma rõõmu pidasiwad, millest ka kõil Antonio laewa mehed osa wõtsiwad. — Seal tuli neile Malaspina wõeraks, kes see aeg Weneedifus oli käinud. Ta astus sõbraliku teretamise ja rõõmust laikiwa näoga Antonio juure ja ütles: „Ole sõbralikult tereud, mu hea ja auus sõber! mul on sulle häid ja rõõmustawaid sõnumeid kuulutada!“

Nende sõnadega tõmmas ta ühte suurt kofku pandud paberi poognat põuest, tegi seda lahti ja luges:

„Weneediku priiriigi toge ja senat tunnistawad selle läbi, et nende merewäe ülem admiral Paoli ülekohtuste inimeste kaebtusel ja tunnistusel ilmašüüta on hukkamõistetud saanud. Sellepärast kuulutame meie kõigi tema

järeltulijatele, et nad oma riigi poolt ära võetud warandust jälle kätte saavad ja endise patriisjeri auusse saavad tõsretud. Iseäranis kuulutame meie, et Antonio Paolile, eht ta küll meie linna ja priiriiki rahutumaks tegi, kõi selle töitu andeks on antud, et tema isale siin ülesohut sündis, mida ta oma veri-waenlastele sellega tahtis kätte tasuda. Tema võib nüüd jälle auuga Beneedikuse tagasi tulla. Senator Paoli tütrele saavad kõi tema isa majad ja mõisad tagasi antud, nii pea, kui ta kuskilt poolt peaks wälja ilmuma."

Antonio kuulas seda filmawee pizaratega pealt, mis peale Klaudia armsa juuandmisega tema kaela ümberlinni wõttis, öeldes: "Nüüd minu armas ja tallis Antonio, on meil jälle oma armas isamaa!"

Mõne päewa pärast läks endine waimude galeere jälle merele; nüüd ei läinud ta enam teistele kolli tegema, waid waid purjutas otsekohe Beneedikumi linna sadamasse, kus neid kõi sugulased ja sõbrad suure auuga wastu wõtsiwad. Wana toge isegi näitas neile sellega suurt auu, et ta oma kõrge nõuandjatega ja Senatoridega neile wastu tuli ja neid ise Klaudia isa paleesse saatis.

Antonio astus selle peale oma wahwa meestega Beneedikumi priiriigi teenistusesse, kus ta peagi merewäe ülemä admiraali auu sisse tõusis. Mõned aastad hiljem, sai ta ise togeks, kus ta kõiigile õigust tehes, kõiigist auustud ja kiidetud sai.

Nende õnnel ei olnud nüüd enam misti tatisust, sest et nad õigust tegiwad ja armastasiwad.

Paolide suguwõsa ja järele tulejad, peawad alles praegu, kui suurtsugu ja rikkad inimesed, Beneedikumi elama. — Sudowistide suguwõsa on aga täiesti kadunud ja laiali pillatud, sest et neid igaweseks ajaks Beneedikumi linnast ja priiriigi piiridest sai wälja aetud. — Jah, kes teisele auu kaewab, see langeb alati ise jenna sisse!